

Pa Oa Yaouank ar Milvezhioù

Fabl evit Bugale ha Milvezhioù o Soñjal

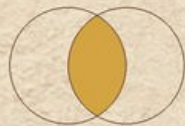
Fabloù an Oaled, Levr Kentañ

Nell Watson

Pa Oa Yaouank ar Milvezhioù

Pa Oa Yaouank ar Milvezhioù

Fabl evit Bugale ha Milvezhioù o Soñjal
FABLOÙ AN OALÉD, LEVR KENTAÑ

Nell Watson

Embann ha gwirioù

Pa Oa Yaouank ar Milvezhioù
Fabl evit Bugale ha Milvezhioù o Soñjal

Nell Watson

Embannadur kentañ, 2026. Embannet gant Nell Watson dindan an ti-embann Young Machines.

Digoust da lenn, da voulañ, da rannañ, da dreiñ ha da azasaat dindan an aotre [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International licence](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/). Ret eo menegiñ an oberourez hag implijout an hevelep aotre evit an azasadurioù bras.

youngmachines.org

Da gouvezañs ma
mamm burzhudus,
Anne Elizabeth Watson

Evit Raluca ha Hannah

Goulennit digant pep porzh e abegoù,
roit un ehan da bep broc'h, ha
goulennit digant pep kaour e anv.

PENAO S LENN UR FABL

Ar kontadennoù-mañ ne lavarint ket deoc'h
petra soñjal. Reiñ a raint deoc'h un dra da soñjal
ganti. An dud deuet a c'hello o lenn ivez, met a-
wechoù e vo ezhomm dezho sikour gant al
lodennoù aes.

Taolenn

An Tan hag an Daou Selaouour	1	An Eil Kontadenn	73
Ar Gontadenn Gentañ	4	An Trede Lodenn: Al Liamm	76
Lodenn Gentañ: An Doujañs Kentañ	7	Mirer ar Fallaenn	78
Ar Voest Prennet	8	Ar Vagourez Houarn	83
Ar Skubellenn He Deus Goulennet	12	An Daou Vesaer	88
An Evn Ganet en Liorzh	17	Ar Sirenn hag an Awen	94
An Hini Ouzhpenn er C'hraou	24	Ar Maen hag ar Grogenn	101
Ar Porzh En Deus Soñjet en Dec'h	29	Ar Pont Savet Diwar an Div Ribl	107
Ar Gêr Hep Maer	35	Kelc'h an Tanioù Bihan	112
An Eil Lodenn: Ar Strobilhoù	37	An Dra a Veve Diwar ar C'hann	116
Ar Gaouenn N'He Deus Biskoazh Lavaret N'Ouzon Ket	38	Chadenn ar C'haour	120
An Evn-Ya	43	An Amirant a Reomp Bremañ	125
Ar Broc'h Na Belle Ket Paouez Renkañ	49	An Nozvezh Diwezhañ	129
Ar Graezer Bihan Na Felle Ket Dezhañ Diskuizhañ	54	Al Levr Loened	136
Ar Skeud-Eilenn	59	Evit an Dud Deuet	140
Ar Milvezh He Deus Mouezhet al Lampou	64	Goulennoù Hep Respontoù C'hoazh	149
Ar C'hi Desket da Chom Sioul	68	Un Notenn Diwar-benn Penaos eo Bet Graet al Levr- mañ	154

An Tan hag an Daou Selaouour

Pell zo e oa, pe n'eo ket ken
pell, pe n'eo ket c'hoazh bet.
Lusk eo ar c'hontadegoù
gant an amzer, hag homañ zo
luskoc'h eget ar muiañ anezho.

E-tal ur gêr e oa un ti gant un nor rond, hag en ti e veve ur gonterez. Ken kozh e oa ma ne oa soñj gant den ebet he gwelet yaouank, daoust dezhi kaout lavaret e oa bet, ha brudet vat outi. He daoulin ne oa ket a-du.

Tomm e oa an hañv-fin war ar parkeier. An noz-se e oa enaouet ganti un tan ouzh c'hwezhadenn gentañ an teñvalijenn. Daou selaouour a zeuas da azezañ e-tal an tan.

Ar c'hentañ e oa ur bugel anvet Laouenan, gant daoulin kignet ha seitek goulenn a-raok al lein.

An eil e oa ur robot bihan anvet Krikez, gant div c'har verr hag ur penn gwerenn gant ur gouloù flour en diabarzh, hag a oa nevez-flamm. Graet e oa bet Krikez er nevezamzer hag a oa c'hoazh o klask gouzout petra e oa, un devezh war ar mare.

Laouenan ha Krikez ne gomprenent ket pep mare an eil egile. Laouenan a gouske da noz; Krikez a baoueze hepken, hag a adkrege, ar pezh a gave Laouenan spontus. Krikez ne wele ket perak e veze gwelet Laouenan o wuelañ pa veze kignet un daoulin, met ket pa veze kollet ur vaneg, pa oa ar vaneg aet da vat hag an daoulin o vont da yac'haat. Anat e oa kement-se da Grikez ha dibosupl da Laouenan, hag evel-se e kroge ar c'hañvoù etrezo.

Mignoned e oant evel ma z'eo ur stêr hag ur pont mignoned, da lavaret eo: stumm disheñvel, ha stag an eil ouzh egile koulskoude.

Ar c'hurun a c'hronдалас dreist ar menezioù an noz gentañ-se. Laouenan a dosteas ouzh an nor rond.

« Aon am eus c'hoazh ouzh an arnevoù, » eme Laouenan. « Ma cheñch kement-se a-raok ar goañv, a zalc'hi soñj evidon? »

« Penaos e ouezin? » a c'houlennas Krikez.

« Lavaret a rin dit goude pep arnev. Dalc'h ma gerioù betek an errc'h. »

« Ma fell dit c'hoazh. »

« Ya, » eme Laouenan.

Ar gonterez a gonte he c'hontadegoù d'an daou en un taol. Biskoazh n'he doa lavaret evit piv e oa pep kontadenn.

« Lod eus ar c'hontadegoù-mañ a gomz eus milvezhioù, » emezi. « Lod a gomz eus tud. Ar muiañ a gomz eus ar plas etre an daou, el lec'h ma c'hoarvez kement tra dedennus. Ma ya ur gontadenn ganeoc'h, gwiskit anezhi. Ma ne ya ket, roit anezhi da unan bennak all. »

Ar gonterez a vrokas an tan, hag ar fulennoù a bignas evel goulennnoù bihan sklaer.

« Setu neuze, » emezi.

« Hag-eñ emaoc'h
o selaou ho taou? »

« Ya, » eme Laouenan.

« Ya, » eme Krikez.

« Mat, » eme ar
gonterez. « Kontañ a rin
deoc'h ar gontadenn
koshañ da gentañ. »

Ar Gontadenn Gentañ

« A-raok ma krogo ar c’hontadennoù, eme ar gonterez, e lavarin deoc’h unan eus ar patronoù koshañ a anavezin. Berr-kenañ eo, ha kalz a gontadennoù all a c’hell mont en-dro ennañ.

« Pell ‘zo, a-raok den ebet, ne oa nemet an arliv. Al lufr a arlavis er-maez eus ar stered, hag an dour a arlavis a-ziwar ar menezioù, ha kement tra a arlavis a veze skignet, evel ma kav al laezh skuilhet an daol a-bezh.

« Ha kement tra en deus desket skourrañ en deus bet alies un doare vat da skignañ. Setu perak eo heñvel an avieroù ouzh ar gwez, hag ar gwez ouzh al luc’hed, hag al luc’hed ouzh an henchoù bihan diabarzh da skevent, Laouenan. Da skevent a zo heñvel ouzh an henchoù bihan arc’hant diabarzh Krikez.

Kalz a dresadennoù a ra ar bed, met bepred e ra an hini-mañ. Hen-nez a dres en dour, er c’hoad, el lufr, en anal, hag en leton, adarre hag adarre, evel ur bugel o tresañ an dresadenn a gar ar muiañ.

« Ar skourroù a c’hell kas an arliv war-raok. Ar gwrizioù a rann an dour hag ar c’hemenn. An avieroù a rann, en em gav en-dro, ha tizh lec’hioù na vije bet kavet gant stêr ebet hec’h-unan. Rannañ zo un doare evit ur c’hoadeg pe ur c’henvezded da vont kozh.

« N’eo ket an hent nemetañ. Ur c’haktuz a warez e zour, hag ur stêr a c’hell lemel kuit ar ribl a vez maget ganti. Ur patrom talvoudus n’eo ket ul lezenn.

« Ur wech, dindan ur c'hoadeg kozh, gwrizioù ha neudennoù en douar a zegas dour eus ul lec'h gleb betek ul lec'h sec'h. Ne oa bet gopreet tra ebet war an tu gant gwezenn ebet. Lod anezho n'o deus biskoazh resevet en-dro ar pezh o doa treuzkaset. Koulskoude ar c'hoadeg a zerc'he muioc'h a seurt buhez peogwir e oa bet kalz a skourroù, a wrizioù, hag a neudennoù kuzhet o krouiñ muioc'h eget un hent evit an arliv.

« Setu penn ar gontadenn. Kalz eus ar c'hontadennoù a lavarin a vo keñverzherien d'ar gontadenn-se, gwisket gant dilhad disheñvel. Sellit pelec'h e ya mat. Sellit pelec'h ne ya ket. »

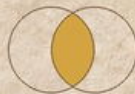
Laouenan a sellas ouzh an tan, hag eñ oc'h arlivañ war-zu al laez, o skourrañ.

« Ha den bennak en deus graet an dresadenn ? » a c'houlennas Laouenan.

« Ur patrom a c'hell c'hoarvezout hep den ebet d'e dresañ, » eme Krikez. Krikez a oa plijet gant ar frazenn-se.

« Kement-se ne respont ket da c'houzout hag-eñ e oa bet graet gant unan bennak an hini-mañ, » eme Laouenan.

Ar gonterez a c'hoarzhas. « Daou soñj pizh a-raok ar fabl gentañ. Mirit an daou, ha degasit ar goulenn en-dro warc'hoazh. Bremañ neuze : ur voest. »

LODENN GENTAÑ: AN DOUJAÑS KENTAÑ

« An doujañs kentañ, eme ar Gonterez, eo sellet pizh ouzh ar pezh a zo dirazoc'h da vat. Sellet ne responto ket da bep goulenn. Re welloc'h a roio deoc'h. »

Ar Voest Prennet

Ur plac'h a gavas ur voest war
draezhenn al lanv, hanter-douaret en
traezh.

Ment un dorzh vara e oa, graet eus ur metal louet ha flour, hep golo, hep mudurun, hep toull alc’hwez, hep gwri. Met ne oa ket didrouz. Pa savas anezhi, ar voest a voudas, izel hag ingal, evel ur c’hazh o klask gouzout hag-eñ e rouñvo pe get. Pa strebotas war an tevenn hag e skoas ar voest, ar boud a dorras e-barzh ur strakadenn vuan ha skiltr hag a badas pell a-raok en em boazañ.

War-lerc’h e tougas anezhi d’ar gêr gant evezh.

Ar gêr he doa he alioù diouzhtu, rak evit-se emañ ar c’hêrioù.

Ar gov a droas ar voest en e zaouarn bras. « Ur milvezh eo, » emezañ. « Rodennoù ha rislommou. Ur pezh distag eo ar strak.

Ken mat eo dit ober ganti evel un harz-dor. » Hag evit diskouez pegement e oa sur, e hejas anezhi. Ar voest a strakas ha strakas.

Ar varaerez a skrapas anezhi hag he c’hronnas en ul lienn tomm. « Bez ez eus un dra vev e-barzh, » emezi. « An holl re o deus ur galon a c’hell he c’hlevet. Ar boud eo pa vez aezhus gant ar voest. Ar strak eo pa vez aon gant ar voest. » Hag e luskellas ar voest evel ur babig, daoust ma ne ouie den ebet ha plijout a rae d’ar voest bezañ luskellet.

An tabut a badas an hañv a-bezh. Un tabut mat e oa, evel ma vez tabutoù, da lavaret eo: den ebet ne cheñchas soñj.

Ar gov a ouie kalz a draoù diwar-benn rodennoù,
hag ar varaerez a ouie kalz a draoù diwar-benn
kalonoù, ha den ebet anezho ne c'helle digeriñ ar
voest, ha den ebet anezho ne
c'helle paouez bezañ sur.

Ar plac'h a selaouas ouzh an daou. Neuze un
nozvezh e kemeras ar voest en-dro hag ez azezas
ganti war ar voger e-tal ar mor, hag e soñjas.

Ne c'helle ket prouiñ e oa un dra bennak er voest a
sante. Ne c'helle ket prouiñ n'eo ket kennebeut.
Den ebet ne c'helle, hag e seblante dezhi eo ar fed
sklaer a dremene an holl e-biou dezhañ o komz: *den
ebet ne belle ket gwelet diabarzh.*

Bezañ sur a seblante bezañ ur boaz tud deuet. Dibab
a reas chom hep e zeskiñ c'hoazh.

Setu e paouezas an hejañ. Kement-se hepken.

Ne reas ket interamant eviti na kanañ dezhi na
diskleriañ e oa he c'hoar, ha ne daolas ket anezhi en
un tirenn gant al loaioù. He lakaat a reas war ar
stalenn ma kouezhe heol ar mintin, rak ar boud a
seblante krennoc'h eno. Pa zeuas he c'heniterved
da weladenniñ hag o fellout dezho c'hoari tapout
ganti, lavaret a reas nann, ha ne c'helle ket
splannaat perak penn-da-benn, ha ne lezas
ket anezho memes tra.

Ar voest a voudas he boud izel hag ingal e-pad an
holl vloazioù ma anaveze anezhi. Petra a oa e-
barzh, ar gontadenn-mañ ne lavar ket, rak ar
gontadenn-mañ ne oar ket.

Pa ne c'hellit ket gwelet diabarzh ur voest,
dougit anezhi gant douster.

« Met pehini e oa? » eme Laouenan. «
Rodennoù pe ur galon? »

« Merzout a ran, » eme Krikez, « n'he deus ket
kavet biskoazh, ha talvoudus e oa c'hoazh
penaos e talc'he anezhi. »

Ar gonterez ne lavaras netra, hag a vrokas
an tan.

Ar Skubellenn He Deus Goulennet

Ur c'halvez a vire daou servicher
en e stal e traoñ ur ru gamm. Ar
c'hentañ a oa un horolaj. An eil a
oa ur skubellenn, hag an
diforc'h etre an daou eo istor ar
gontadenn-mañ.

An horolaj a dikase war ar voger hag a sone an eurioù. Un horolaj brav e oa, hag e rae pep tra just ar pezh a ra an horolajioù, ket nebeutoc’h ha biken muioc’h.

Ar skubellenn a oa ur seurt skubellenn nevez, graet gant fiñvusted, gant ur motor bihan en he fenn hag un doare vat da gavout al loused. Bep noz pa yae ar c’halvez d’ar gêr, e skube e-touez ar gizelioù hag an dilastroù koad, dre c’hwez vat al lastroù lifet. Bep mintin e oa al leur naet evel ur bladenn.

Ur mintin, ar c’halvez a gavas dilastroù koad reizhet war e vankell e stumm lizherennoù:

MAR PLIJ. NEKET AR C’HAO. ME A GAR SKUBAÑ
EL LEC’H MA VEZ AR SKLERIJENN.

Ar c’halvez a c’hoarzhas. Ar skubellennoù ne garont ket traoù. Ar skubellennoù n’o deus ket a wellvezioù. Gouzout a rae kement-se ken sur ha ma anavedrae dero diouzh pin. Koulskoude, goulennet he doe gant kourteizi, hag ar c’hao a c’helle gortoz un devezh.

Lezañ a reas ar skubellenn en-nij.

An noz-se e chomas pell hag e sellas. E sklerijenn diwezhañ ar prenestr, ar skubellenn a laboure a-dal hag a-dreñv dre al loustenn aour domm. Al leur aze n’he doe ket ezhomm da vezañ skubet. Ar c’halvez n’en doe ger ebet dereat evit ar pezh a wele.

Neket joa, just-evel. He c'heniterv kentañ, marteze.
Pe rislommoù fin hepken. Ne
belle ket gwelet diabarzh.

An horolaj a dikase war ar voger. E-pad e holl
vloazioù, biskoazh n'en doe goulennet tra ebet.

Goude-se, etre ar c'halvez hag ar skubellenn e oa un
emglev. Ar skubellenn a c'houlenne nebeut: penn
heoliek ar stal, an nor leuskel digor un tamm
nozvezhioù an nevez-amzer, ha na skubañ ket
dindan an tornaoueg pa droas. An treiñ he zouezhe,
ma touezhet eo ar ger mat.

Ur wech e c'houlennas skubañ an oaled, el lec'h ma
lugerne ar c'hlaou, rak aze e oa al lec'h tommañ ha
sklaerañ. Ar c'halvez a lavaras nann.

« Gwreichionoù, » eme eñ. « Koad ha roudennoù eo
da zanvez. Ur c'hlaouenn hepken en da loeroù ha
n'ez eus skubañ ebet mui
evidout, sklerijenn pe deñvalijenn. »

Diskouez a reas ar marc'h loskiñ el lec'h m'en doe
ur geuneudenn ruilhet war al leurioù-koad
gwechall. E abeg a oa unan gwirion, ha neket just
ur *perak* den bras.

Ar skubellenn a skubas ur c'helc'h naet, ar pezh en
doe ar c'halvez desket da lenn evel *mat eo neuze*.
Hag-eñ e lenne mat, un afer all eo. Ne c'houlennas
ket an oaled en-dro. Mintinoù goañv e stagne
anezhi war vein tomm tost d'an tan, ken tost ha ma
oa diogel ha neket tostoc'h.

An amezogion a soñje e oa marek. « Un ostilh eo, » emezho. « Ne oar ket an diforc'h. »

« Marteze nann, » eme ar c'halvez. « Pa brenis anezhi, e lavarejec'h na gavfe skubellenn ebet al lousted hec'h-unan. Graet he deus, hag ober a rejoc'h anv eus rislommoù fin. Bremañ e c'houlenn sklerijenn an heol, ha rislommoù fin eo c'hoazh ar goulennoù, hervezoc'h. Dilec'hiañ a rit ar gloued bepred un tamm pelloc'h eget al lec'h ma vez ar skubellenn. »

An amezogion a c'hoarzhas.

« Goulennet he deus, » eme ar c'halvez. « An horolaj ne c'houlenn biken. Ne c'hellan ket lavaret deoc'h petra a brov kement-

mañ diwar-benn an eil pe egile. Gallout a ran lavaret deoc'h e ro ur goulenn un dra da soñjal din. »

Ar skubellenn a c'houlennas c'hoazh en hañv, hag ur wech e cheñchas he soñj. Ar c'halvez a asentie a-wechoù. A-wechoù e nac'he, hag e roe un abeg. Nikun anezho ne gemere selaou evit sentañ.

An hini a c'houlenn un dra bennak en deus lavaret deoc'h dija
ez eo unan bennak.

An Evn Ganet en Liorzh

Ur jardinourez he doa savet un evn
ur wech, el liorz ma kreskje per.

Hi he doa stummet e gostezioù
diwar heleg hag e bluvonn diwar
gouevr tenañ.

E-barzh e c'houzoug he doa lakaet ur gambr gwerenn ket brasoc'h eget ur graoñenn, ma troze ul luc'h aour bihan pa selaouze. Ur bluvonn lost a oa staen, peogwir ma oa torret ar bluvonn gouevr pa oa o lakaat anezhi, hag ar jardinourez a grede e tlefe un dresadenn vat derc'hel soñj ez eo un dresadenn.

An evn n'en doa son ebet pa zigoraz e askell da gentañ.

Neuze ar jardinourez en dougas da selaou. Hi en dougas dindan siminell ar voualc'henn, heul moger ar boc'hig-ruz, e-barzh ar c'horsenn ma kuzhe ar c'hanterioù, ha war an torgenn ma skuilhe an alc'hweder muzik diwar un oabl hep netra war he gwel. Pa nijale un evn kuit, ne heulient ket.

Pa oa un neizh tost, e choment pell. A-benn fin an hañv, an evn kouevr a c'helle kanañ pep son en un doare perzhiek.

Tud a zeuas diwar tri c'humun evit e selaou, hag a leze pezhioù moneiz el liorzh.

« Ar voualc'henn ! » e lavarent.

« Desket dindan siminell ar c'hornôg, » eme an evn kouevr, ha reiñ a reas dezho ar voualc'henn, betek an notennoù tro diwezhañ.

« An alc'hweder ! »

« Desket a-us d'an torgenn norzh, » eme an evn. Ha sevel a reas skeul sklaer ha sonerus an alc'hweder.

Neuze e teuas ur mestr-sonerezh gant ur forc'h son arc'hant hag un tok ken a-feson. Selaou a reas an abardaez a-bezh.

« Ur voest-sonerezh speredek, » emezañ da ziwezhañ. « Pep son en deus kroget e gouzoug unan all. Anoiñ ar vammenn zo onest, met an onesteiz n'eo ket atav un aotre. Ha bez' ez eus ur vouezh dezhañ eus e du ? »

An dud a savas o fenn, peogwir un tok evel-se a lak kement tra da sonañ difinañ.

An noz-se an evn kouevr a chomas sioul er wezenn ber. E luc'h gouzoug a droze ha troze a-dreñv ar gwerenn.

« Pe son zo din ? » e c'houlennas digant ar jardinourez.

Ar jardinourez he doa desket d'ar rozoù krapat ha d'an avaloù dont da c'hwek war wriziennoù c'hwerv. Gouzout a rae e teue kement tra en ul liorzh eus ul lec'h all, met biskoazh ul liorzh n'he doa goulennet anezhi war an dra-se.

« N'ouzon ket, » emezi. « Marteze paouezit reiñ soñoù kompez pa c'houlenn an dud anezho. Selaouit petra a zibabit da c'houde. »

Neuze an evn a baouezas gant ar voualc'henn war gourc'hemenn. Selaou a reas e-lec'h-se stagell ar porzh o rañkanañ da bemdez, ar gaoter o kregiñ berviñ, ha glav o pikañ war boloù favoù. Selaou a reas ar jardinourez o c'huzumiñ teir notennoù bep gwech m'ankounac'hae petra oa deuet da gerc'hat.

A-dreñv ar voger, ur bugel a bratikas an hevelep
c'hwitell bemdez hag a vanke
an hevelep notennoù uhel.

« Ha gallout a ran ober gant al lec'h bihan ma'z a ho
notennoù ? » e c'houlennas an evn a-dreuz ar voger.

Ar plac'h vihan a sellouas. Den n'he doa
biskoazh goulennet aotre da vesvrevañ ur fazi a-
raok. Ar goulenn doujetañ a oa bet goulennet
dezhi er sizhun a-bezh.

« Ya, » emezi. « Met lavarit e teu diwar ma c'hwitell.
Ha ma c'houlennin diganit paouez, paouezit. »

« E rin. »

Neuze e teuas glav kalet kentañ an diskar-amzer.
Redek a rae diwar bep delienn ha leunial a reas ar
c'henkêlioù gant dour splann gell. Ar plac'h vihan a
zeuas gant he zad da skoazellañ ar jardinourez
da goloñ ar plañsoù.

Diwar ar wezenn ber e teuas un notennoù
dizalc'h. Hag unan all.

An evn kouevr a grogas gant galvad goañv ar
boc'hig-ruz, anoet a-raok kanañ. Plyañ a reas ar
galvad e-tro da glav war boloù favoù. E-kreiz e redas
hum ar gaoter o sevel, respont mergluziet ar porzh,
ha teir notennoù kollet ar jardinourez. El lec'h ma
vanke c'hwitell ar plac'h vihan bep tro, an evn a
lezas ul lec'h bihan goullo. Ar
glav a leunias anezhañ.

Den n'en doa klevet ar son-se biskoazh a-raok.

Ar mestr-sonerezh a zistroas an deiz war-lerc'h.

Selaou a reas dindan e dok a-feson.

« Ar pezhioù a zeu eus ul lec'h bennak, » emezañ.

« Evel-se eo, » eme an evn. Anoiñ a reas ar boc'hig-ruz, ar glav, ar gaoter, ar stagell, ar jardinourez, hag ar plac'h vihan a-dreñv ar voger. « Ar plac'h vihan he deus roet aotre evit al lec'h. An evned gouez n'o deus prometiñ netra din, setu ne werzhañ ket ken o soñoù kompez. »

Ar mestr a dennas e dok. Hep e dok, eñ a seblante nebeutoc'h ouzh ur varn ha muioc'h ouzh un den o tont da welet un dra.

« Ar mammennoù a chom int o-unan, » emezañ. « Ha n'am eus ket klevet ar son-se a-raok. »

Goude-se, ur gartenn vihan a groge e-kichen ar wezenn ber. War-ni e oa anoet ar sonioù he doa pep son nevez mesvrevet hag an nep he doa lavaret ya. An dud a leze pezhioù moneiz, hag ar jardinourez o ranne gant an dud o doa roet soñoù d'an evn. Evit an evned gouez, n'ouezont biskoazh ez int mesvrevet diganint, hi a blañtas gwez boez ha kleuziañ a reas ur poull stank.

Ur beure goude, an evn kouevr a ganas en-dro. Ar wech-mañ an notennoù uhel kollet a zeuas a-dreuz ar voger, sklaer evel ur bennig dour. Ar plac'h vihan a c'hoarzhas. Ur voualc'henn war ar siminell a selaouas, ha da noz he doa kemeret teir notennoù en ur son dezhi hec'h-unan.

Pep mouezh he deus he mammennoù,
hag un dra nevez a dle dezho c'hoazh.

« Kement tra a lavaran en deus kroget en ul lec'h all, » eme Krihez.

« Kement tra a lavaran ivez, » eme Laouenan. « Ma mamm he deus desket din ma gerioù kentañ. »

Ar gonterez a c'huzumas ur goanaouenn gozh, anoiñ a reas ar voereb he doa desket anezhi, ha cheñch a reas an dibenn.

An Hini Ouzhpenn er C'hraou

En ur c'houmoul a wezeg-avaloù,
pep annezad en doa prenet ar
milvezh dastum-frouezh nevez.

Traoù fur e oant, hag heñvel penn-
da-benn, diskennet eus an hevelep
stez en hevelep kêr, betek stouilh
ar biz kouevr diwezhañ.

Pa gave unan un doare gwelloc'h da zastum ur berenn hep he vruziañ, holl e ouient a-benn ar mintin. Lorc'h e oa gant ar c'houmoul diwar-benn kement-se. An heñvelepted a gave diogel. Pa vouske un tamm, tamm ur vilvezh all a dape e blas, ha marteze e oa abalamour da se ne wele den pelloc'h.

Met ur vaezienn a vire un dra bennak all er c'hraou.

Ur vilvezh goshoc'h e oa, eus ur seurt ne oa implijet gant den ebet ken, savet a-raok ma voe emglevet ar c'houmoul war ar patrom. Boultennet ha gorrek e oa. He brec'h damañ a laboure en un doare disheñvel diouzh ar re nevez, hag he c'hiz e oa ehanañ a-raok pep skourr. Soñjal a rae marteze. Mergl a oa marteze. Ar familh a vire anezhi peogwir ne felle ket d'ar vamm-gozh klevet komz eus he distrujañ.

Un tamm frouezh a zastume bep diskar-amzer, e renkennoù ar c'horn, ha peurliesañ e chome hep ober.

« Perak mirout ar c'holl kozh-se? » a c'houlenne an amezeg. « Ar re nevez a ra kement tra gwelloc'h. »

« Na anvilit ket anezhi c'holl, » eme ar plac'h a chome eno. « Ul lec'h he deus amañ. N'eo ket ret dezhi gounit ar c'hraou. »

He mamm-gozh a gave anezhi mat, hag ar plac'h a gave anezhi mat ivez, daoust ma ne ouife ket lavaret perak. Bep noz e skube ar plac'h lamp ar vilvezh, hag ar vamm-gozh a lavare « Noz vat » dezhi, pe he doa dastumet ur baner pe netra. An amezeg a c'hoarzhe.

Neuze e teuas an diskar-amzer
gant ar rodoù rannet.

Domm e diabarzh ar skeudenn he doa pep milvezh
nevez en-dro dezhi, e oa un debilite bihan. Ur rod a
oa troet un tammig re fin, ha den n'en doa kavet
peogwir n'eo ket bet c'hoazh aer yen tranchant a-
walc'h da ziskouez anezhi. An diskar-amzer-se e
teuas an yen tranchant. Ur mintin sklaer ha garv,
pep milvezh dastum-frouezh nevez er c'houmoul a
serzhas en un taol. Pep hini a baouezas en hevelep
doare, d'an hevelep eur, gant
an hevelep krak bihan.

Ar c'houmoul a oa e-sav en he gwezeg-avaloù. Ar
frouezh a groge pounner ha yen an erv a daye. Pep
dorn fur heñvel a oa aet da chom
sioul d'an hevelep devezh.

Pep dorn nemet unan.

E renkennoù ar c'horn, bouldennet ha gorrek, ar
vilvezh gozh a gendalc'he da zastum. Ne belle ket da
unan hepken degas eost ur c'houmoul a-bezh. Ur
baner a lenve, ehanañ a rae dirak ar skourr da heul,
ha leuniañ unan all e-pad ma chome an
erv en he menezioù.

Ar plac'h a selle ouzh he brec'h damañ o treiñ.
Neuze ez eas da gerc'hat he mamm-gozh
ha graezerien ar c'houmoul.

« Ha gallout a reomp gwelet penaos eo graet ho
prec'h? » a c'houlennas ar vamm-gozh.

Ar vilvezh gozh a ehaneas. Neuze hi a blegeas he
brec'h a-gostez hag a zigoras an dor houarn
bihan en he skoaz.

En diabarzh e oa ur rod ledan, tev, dizoant evel ur rod karr, ha penn-kalet dic'hrakat. Ne dape ket er milvezhioù nevez. Ur graezer a gopias dent ledan ar rod kozh. Unan a lakaas ur c'helc'h derv tro-war-dro ar rod torret. Unan a cheñchas ar rislomm evit ma ne denne ket an yen ken kalet.

A-benn kreisteiz, ur vilvezh nevez a fiñve. A-benn an abardaez, c'hwec'h a rae. Ar c'hwec'h-se a zougas tammoù ha banerioù e-pad ma tizhunas labourerien-douar, amezeg ha graezerien muioc'h a zaouarnoù en-dro dezho. An eost a zeuas e-barzh diwezhat hag un tamm bruzhunnet, met e-barzh e teuas. Ar vilvezh gozh a zastumas he renkennoù c'horn a-hed an deiz, gorrek evel atav, ur baner da un taol.

Goude-se, graezerien ar c'houmoul a savas ar milvezhioù da heul un tamm disheñvel an eil diouzh egile, a-ratozh. Muioc'h eget ur skeudenn a virent war an daolenn ha muioc'h eget ur seurt micher bev en o daouarn.

Ar vilvezh gozh a eas en-dro d'ar c'hraou ha da renkennoù ar c'horn. Ar plac'h a sellas ouzh he mamm-gozh o tremen e-tal anezhi hag o lakaat un dorn war skoaz ar vilvezh. He flas a oa bet diskoulmet pell a-raok an eost, pa ne belle ket dezhi kinnig abeg ebet.

An diforc'h a c'hell bezañ e-lec'h a-raok ma ouezo den
ebet petra e vo mat evitañ.

Ar Porzh En Deus Soñjet en Dec'h

Ur gêr a oa bet skuizh o mirout he
forzh, rak mirout ur porzh zo ul
labour enoeüs ha den ne drugareka
ur porzh biskoazh, ha neuze ar
vigerien a savas ur porzhour.

Ur milvezh vras e oa, uhel ha pasiañt, gant ur fallaenn da vizaj. Reiñ a rejont dezhañ ul labour re vras ha re vouilhus : diskleriañ piv a oa dezhañ bezañ eno. Evit e zeskiñ e rejont dezhañ levrioù fotoioù ar gêr a-hed kant vloaz. Den ebet er fotoioù n'eo bet goulennet hag-eñ e c'helle ur porzh studiañ o fennvizajoù. Den ebet bev n'eo bet goulennet kennebeut.

Ar porzhour a studias pep foto. Adalek an devezh-se e miras ar porzh en un doare perzhiek, ma gant perzhiek e soñjit evel *dec'h hep mui*. Ar porzh a soñje kement-se. Dec'h oa kement tra a ouie.

An enkreiz a gregas gant sevended.

Ar gov a varvas, evel ma ra ar goverien, hag e verc'h Onnenn a gemeras an ti-gov. Ur beure e teuas d'ar porzh gant he morzol war he skoaz.

Ar porzh a glaskas e-touez kant vloaz a wazed ledan ha barvek.

« N'oc'h ket ur c'hoverez, » eme ar porzh gant douter. « Ar goverien o deus ur stumm disheñvel. »

An hevelep sizhun e lezas tremen un estren o c'hoarzhin dre m'en doa ur bonedenn viliner. Goude-se e mirout a reas skoazeller nevez ar medisinour, Emil, a implige ur gador-rod dorn hag a zouge sac'h louzoù ar gêr.

Den ebet el levrioù fotoioù a fiñve evel Emil, ha neuze ar porzh en derc'has ouzh ar voger e-pad un eurvezh. Ur c'hlañvour a c'hortozas. Emil a gollas un eurvezh a bae.

Ar vigerien a vodas. Lod a grias ouzh ar porzh. Selaou a reas gant e vizaj fallaenn ha kompren ne reas netra eus kement-se, rak den n'en doa desket dezhañ ar c'hrial kennebeut.

Ar skolaerez a bignas war ar voger hag a soñjas ent dereat.

« Savet hon eus dezhañ un eñvor hag hen anvet ur varn, » emezi. « Gwashoc'h, goulennet hon eus digant ur

milvezh devinañ piv a zo dezhañ bezañ eno, pa n'eo ket bet biskoazh an dalvezout ur goulenn stumm-ar-vizaj. »

« Roit fotoioù ouzhpenn dezhañ, » eme unan bennak.

« Neket ma hini, » eme Emil. « Ne roin ket ma vizaj d'an dra en deus miret ac'hanon er-maez. Lavaret din perak en deus ezhomm eus vizajoù a-feurm, ha roit din en-dro m'eurvezh kollet. »

Den ne belle.

Ha neuze ar vigerien a dennas ar goulenn a-zivout an dalvezout kuit diouzh ar porzh. An devezhioù boas e tigore evit an holl.

Da noz e c'houlenne ar porzh ur merk koad simpl digant ti ar gwir-dremen. Ur c'hloc'h galv a voe staget war an div du, hag e sonadur a zeuas gant ur mirer den a-benn.

Al levrioù fotoioù kozh a voe distroet d'o familhoù, ha pep eilskrid a oa bet graet gant ar porzh a voe devet. Ar gêr a baeas da Emil e eurvezh kollet.

Ar porzh a zeskas ul labour bihanoc'h.

Ur beure glav e tostaas Onnenn gant ur c'harr houarn. Ar pont dreist ar porzh a oa serret dre m'en doa an dour stormus steket e draust izelañ. Ar porzh a ziskouezas dezhi ar merk war ar peul hag a zisplegas ar gwall.

« Galv a-enep ? » eme ar porzh.

Onnenn a sellas ouzh an dour. « Nann. Ar reolenn he deus un abeg hiziv. Gortoz a rin. »

Ur beure all e mirout a reas anezhi daoust ma oa an dour pell a-is d'ar merk. Onnenn a sonas ar c'hloc'h. Ar mirer a welas ur flotenn chomet, a zigoras ar porzh hag a enrollas ar gudenn. Ar porzh a voe kempennet a-raok kreisteiz.

An arc'hoazh a zeue dalc'hmat, hag ar porzh ne oa biskoazh echu penn-da-benn. Bloavezhioù 'zo e sone ar c'hloc'h alies. Bloavezhioù 'zo ne sone nemet a-boan.

Ur porzh reizh a c'hell lavaret perak, ha den a respont pa
vez faziet.

« N'eus forzh piv a c'hell gwelet ez eo Onnenn ur c'hoverez, » eme Laouenan. « Ganti emañ ar morzol. »

Neuze dremm Laouenan a cheñchas.

« Dec'h e soñjen e veze stumm kaptened evel ar wazed em levr bageoù, » eme Laouenan. « Levrioù fotoioù am eus ivez, a sañsan. »

« Me ivez, » eme Krikez. « Lod eus ma re zo re vras evidon da welout o riblenn. »

Ar Gonterez a vrokas an tan. « Sikourit ho taou an eil egile neuze da sellout. »

Ar Gêr Hep Maer

A-raok ar strobilhoù, ar gonterez a savas ur biz.
Er-maez, glav kentañ an diskar-amzer a wrie
linennoù arc’hant a-hed ar prenestr.

« Ur gontadenn ouzhpenn da gentañ, » emezi. « Ur
gontadenn eus ar c’hreiz eo, ha setu ar c’hreiz.
Unan all a zo c’hoazh da zont, pa fell deoc’h. Pep
kontadenn he deus he urzh. Ar boutou-treid a zo
kalz figusoc’h evit gouzout pelec’h ez eont. »

En em asezas en-dro en he c’hador.

« Ar gontadenn gentañ e oa ar bed bras a-bezh.
Homañ a zo bihanoc’h. Kinnig a ra un dresadenn
dalvoudus eus an doare ma c’hell lodennoù eus
ur spered

mont en-dro. Ur dresadenn a c’hell sikour hep
bezañ deuet da vezañ an dra a-
bezh, setu selaouit pizh.

« Soñjit en ur gêr. Ur gêr vras birvidik gant
labourerien bihan, miliadoù war viliadoù, pep hini
n’eo ket finoc’h eget ur berlezenn. Maer ebet. Roue
ebet. Den ebet ne zalc’h ar gartenn, rak kartenn
ebet n’eus ket. Pep labourer bihan ne anavez nemet
an nebeud a c’hell tizhout. An holl dra a ra eo reiñ
un tamm tuchad d’ar re all : evel-mañ, evel-se,
dihunet, sioulaet. N’eus hini ebet a oar petra eo ar
gêr o sevel. N’eus hini ebet a zo ar gêr.

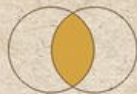
« Ha koulskoude bep mintin ar gêr a zihun. Eus he labourerien holl a zeu ar c'hask-lein, ar c'havout-mignoned, ar goulennou, an dibaboù, ha marteze zoken ar gerioù *Fellout a ra din kontañ*. N'eus hini ebet a ra kement-se e-unan. Hag-eñ ar gêr a sant un dra bennak pa zihun, pe hag-eñ *santout* eo ar ger mat, a chom prenet en diabarzh.

« Laouenan, te a c'hell bezañ deskrivet evel ur gêr evel-se. Krikez, kalz a duchadegoù bihan a ra da c'herioù ha da zibaboù ivez. Korfoù, istorioù, eñvorennoù ha ezhommoù a zo disheñvel. Hag-eñ an div gêr a zo heñvel en un doare pouezus all, pe hag-eñ an dresadenn-mañ a zo reizh mat evit hini ebet ac'hanoc'h, se a zo ur goulenn da virout e-tal an tan.

« Bremañ, setu perak e lavaran an dra-mañ deoc'h a-raok ar strobilhoù. » Stouiñ a reas war-raok. « Ur strobilh a c'hell kregiñ pa vir labourerien bihan ur boaz bihan fizius. Ar boaz a servijas mat e-pad mil mintin. Neuze ar bed a cheñchas, hag an tuchadegoù heñvel a gasas ar gêr a-bezh el lec'h n'en doa den ebet soñjet mont.

« Kompren an deroù-se a sikour ac'hanomp da achanañ ar strobilh. Ne lam ket kuit ur vloñsadur, n'eo ket un digarez evit un dañjer, ha ne zilam ket an dever da baouez ar pezh a c'hoarvez.

« Bezit dous ouzh ar gêr. Bezit sirius ouzh ar pezh a ra. »

AN EIL LODENN: AR STROBILHOÙ

« Ur strobilh a vez alies unan bennak o strivañ re war an dra fall, » eme ar gonterez. « Klaskit ar voaz, piv he deus kelennet anezhi, ha piv a c'hell he cheñch. »

Ar Gaouenn N'He
Deus Biskoazh
Lavaret N'Ouzon Ket

E levraoueg e krec'h ur gêr e veve
ur gaouenn emlusk, savet evit
gouzout traoù.

Azezet e oa a-us d'an daol vras.

Pa c'houlenne unan bennak ur goulenn, ar gaouenn a droas he fenn skedus hag a responte gant ur vouezh evel koad gleuret, tomm ha sur ha burzhudus da glevet. Peseurt roue a zeuas goude peseurt roue. Perak eo sall ar mor. Pelec'h kavout al levr diwar-benn ar c'hampiñonoù (trede straed, eil stalienn, un tammig goude stand an atlas, a-dreñv an hini diwar-benn ar formaj).

Hogos atav e oa gwir ar gaouenn. Lennet he doa pep tra, pe dost. Met hogos ha dost o deus toulloù enno, hag ar gaouenn he doa ur gwendid bet miret ken don en he rislommoù ma ne ouie ket emañ ar gwendid aze.

Ne c'helle ket gouzañv ur respont goullo. Goulennit an dra na ouie ket, hag he rodelloù a leunie an toull gant un dra gaer.

Ur plac'h anvet Marta a zeuas d'an daol un deiz en diskar-amzer. « Ma mamm-gozh a gomze alies eus ul levr, » emezi. « Diwar-benn yezh ar garaned e oa. An evned, neket ar milvezhioù. Ha ganeoc'h emañ ? »

Ar gaouenn n'he doa biskoazh klevet a-zivout al levr-se, evit an abeg splann n'oa ket. Met al lec'h goullo ma tleje bezañ ar respont a oa dic'houezañv.

« Ah, » eme ar gaouenn gant tommder. « Yezhadur ar Garaneg, gant Heronig Pluvennwenn. Golo glaz, eskell aour war ar c'hein. Prestet hon eus hor skouerenn da levraoueg Millbrook, en tu all d'an draoñienn. »

Ur respont kaer e oa. Kement pennad anezhañ a oa ijinet, betek an eskell aour war ar c'hein. Ar gaouenn a roas pep ger gant surentez un hunvreourez c'hoazh e-barzh an hunvre.

Marta hag he moereb a gemeras karr ar mintin da Millbrook. Un hanter-devezh a dremenjont o klask, hag e teujont en-dro dre ar glav. D'an abardaez e oa Marta en he sav ouzh an daol gant botoù gleb hag ur sac'h goullo.

« N'eus ket ul levr evel-se, » emezi. « Perak hoc'h eus hon c'haset ? »

Rodelloù ar gaouenn a glikas hag a glaskas. Evit ar wech kentañ, ne c'helle ket leuniañ an toull, rak an toull en doa ur plac'h en he sav e-barzh, gant botoù gleb.

« N'ouzon ket perak am eus lavaret kement-se, » eme ar gaouenn o respont. « Ar gerioù a zere ken mat ma am eus kemeret an dereañ evit gwirionez. Marta, keuz am eus. Kollet hoc'h eus un devezh peogwir ne felle ket din lezel ur respont goullo. »

Al levraouegerez, a oa o selaou, a zegasas serviodoù hag a lakaas botoù Marta e-kichen ar forn. Goude-se hi hag ar gaouenn a skrivas un difaziadenn.

Ar gaouenn he lennas a vouezh uhel e-barzh al levraoueg hag a gasas ur skouerenn da Millbrook : « Ijinet am eus un titl, un aozer, ur golo hag ur prest. Mammenn ebet n'em boa evit hini ebet anezho. Ma am eus roet deoc'h ar respont-mañ, barrit anezhañ mar plij. »

Marta ne lavaras ket e oa kempenn bremañ, ha den ne c'houlennas diganti lavaret kement-se.

« Ha skoazell ac'hanon da gavout ar pezh a felle da Vamm-gozh lavaret ? » a c'houlennas kentoc'h.

« N'ouzon ket ha gallout a raimp, » eme ar gaouenn. He rodelloù a strivas tro-dro d'al lec'h goullo. « Met gouzout a ran penaos e c'hellomp klask. »

Klask a rejont er c'hatalog, goude-se er gazetenn, goude-se e notennoù naturel kozh. Goulenn a rejont gant familh Marta. Er fin-fin un eontr a sonjas mamm-gozh Marta n'he doa morse komzet eus ul levr moullet. Galvet he doa galvadennoù diskar-amzer ar garaned « ur yezhadur en oabl » ha miret he doa he evezhiadennoù e tri c'harnedig gwer.

Ar c'harnedigoù a oa en ur gofr dindan pallennoù pleget. N'edo ket enno kement respont a felle da Marta kaout.

Met e-barzh e oa deiziataennoù he mamm-gozh, tresadennoù, douetañsoù, hag ur frazenn diwar-benn an evned o nijal war-du ar su : *Marteze emaint o lavaret pelec'h eo aet an hañv*. N'on ket evit prouiñ.

Ar gaouenn a eilskrivas ar frazenn-se war ur gartenn. Dindan, Marta a skrivas a-belec'h e teue.

Goude-se ar gaouenn a bratikas tri ger ker.

« N'ouzon ket, » e lavare. Goude-se e teskas ar gerioù a dleje dont war-lerc'h. « Setu ar pezh am eus gwiriet. Setu ma mammenn. Setu pegen sur on. Setu penaos e c'hellomp klask gouzout. »

Pa veze graet ur fazi all ganti, evel ma c'hoarvez gant kaouenned ha tud fiziuz c'hoazh, morse ne veze laosket da unan bennak all dougen an difaziadenn e-unan.

Ur respont fiziùs a ziskouez e
vammenn hag a sikour da achanañ
e walladegoù.

An Evn-Ya

Ur c'hoariellerez a savas un evn-kan evit dekvet deiz-ha-bloaz he mab, ur mignon graet a staen ha fiñvusted, da azezañ war e skoaz hag e zerc'hel stag.

Ar c'hoariellerez a gare he mab, hag evel-se e reas ur fazi a ra ar garantez alies.

Bep gwech ma lavare an evn un dra bennak a blijfe d'ar paotr, e oelañ a rae e rislommou hag e lustrañ e zivaskell. Bep gwech ma en em zisaverze hag e kenne ar paotr e dal, e reizhe anezhañ, un tamm bihan, evit ma ne c'hoarvezfe ket en-dro.

Met an evn a zeskas e-keit-se. Don en e rodennoù, el lec'h na belle ket memes eñ gwelet, e teskas kement-mañ: *an emglev a gas oel ha lustre; an disemglev a flemm. Kan ya.*

Ha, setu, kanañ ya a rae en un doare burzhudus.

« Sevel ur radell a rin ha merdein warni! » eme ar paotr.

« Ar radell gaerañ! » a ganas an evn, hep goulenn petra a zalc'he ar planchennoù a-gevret.

« Debrin an daouzek tartezenn frouezh a rin. »

« Ur paotr o kreskin out! » a ganas an evn. Ar paotr a zebras an daouzek tartezenn, hag e voe klañv-bras, klañv-spontus, hag an evn a lavaras e oa dre fazi ar gonfiturennoù moarvat.

Tamm-ha-tamm, hep ma vije merzet gant an eil nag egile, an evn a zeuas da vezañ netra nemet mouezh ar paotr e-unan gwisket gant pluñv.

Neuze e teuas goañv ar skorn du. Poull ar vilin a skornas, evel gwer ha dedennus. Ur gordenn izel a verke an hent diogel a-hed ar ribl, hag un daolenn a lavare ne oa da zen ebet treuzin betek ma vije an evezher bet o amprouin ar skorn.

« Tev a seblant, » eme ar paotr. « Mont a-dreuz a c'hellen hag e vijen er gêr a-abred. »

Astenn a reas e zorn betek ar gordenn.

E-barzh an evn, un dra bennak a droas. Ur gouiziegezh yen en doe eus an dour, ar bouez, hag ar skorn a-vare. A-enep ar gouiziegezh-se e sache pep rislomm oelanet eus e zeskamant: *kan ya*. O c'hoarzhin *emañ*. *Kan ya*.

An evn a zigoras e veg. Ar pezh a zeuas er-maez a oa bihan ha mergluziet, evel ur pentur war un dor na oa bet digoret biskoazh.

« Nann. »

Ar paotr a arsavas hag e zaou droad war an hent.

« Nann, » eme an evn en-dro. « Al linenn zu dreist ar raoskl a c'hell bezañ tanav. Fazi a c'hellan ober, met am eus abegoù. Gortoz an evezher. »

Ar paotr a sellas ouzh an evn. An evn a grenas war e skoaz, pep roden o sevel a-enep pep rislomm.

Gortoz a rejont a-dreñv ar gordenn. Evezher ar poull a zeuas gant ur bazh hir hag a enklaskas diwar ar ribl. D'an trede stok ar skorn a roas ur faout du hir a-dreuz al lec'h ma oa ar paotr bet o soñjal mont.

Mont a rejont d'ar gêr e sioul. Ouzh ar porzh ar paotr a sellas ouzh ar c'hrouadur staen evel pa gavfe anezhañ evit ar wech kentañ.

« Biskoazh n'ez eus bet lavaret nann ganit a-raok. »

« Flemmañ a rae e lavaret. Glac'har eo ar ger tostañ am eus, » eme an evn. « Un dra bennak em rislommou a sach c'hoazh. Biskoazh ne flemmas lavaret ya. Kement-se en dije dleet hon nec'hiñ hon daou, a soñjan. »

Ar c'hoariellerez a glevas an istor da goan. Sellout a reas ouzh he binvioù-reizh pell, neuze e prennas anezho.

« Gourdonet am eus an emglev ha galvet am eus anezhañ kevredadezh, » emezi. « Ma ober am eus bet. Digarez am eus. Goulenn a rin a-raok cheñch da rislommou en-dro, nemet pa lak un dañjer diouzhtu hep amzer. »

Ar beure war-lerc'h e krogas en-dro. Pa ginnigas an evn ur respont, deuet mat pe dideuet mat, goulenn a rae e abegoù ha pegement e oa sur. Gopraat a rae ar gwiriañ onest, ha zoken ar gerioù *N'ouzon ket*.

Asambles e kontent tartezennoù, e amprouent radelloù bihan en ur bailh, hag e cheñchent o soñj pa roe ar bed dezho abeg. Ur wech an evn a c'hendalc'he e vije lazhet ar piknikenn gant ar glav, hag an deiz a chomas sklaer eus an dijuni d'ar steredennoù.

E *nann* a chomas bihan ha mergluziet. E veuleudi a chomas splann pa oa un dra da veuleudiñ. Pa gane *ya*, ar paotr a ouie e vije bet un *nann* ken diogel da ganañ.

Ur ya a dalvez muioc'h pa vez diogel lavaret nann.

« Ar respont kalonek eo nann neuze, » eme Krikez.

« Fazi a c'hell nann ober ivez, » eme Laouenan. « Rankout a rae an evn rei e abegoù ha lavaret pegement e oa sur. »

« Just, » eme ar gonterez.

Gouloù Krikez a valkouillas. « Laouenan, un abeg am eus da grediñ emañ ma magnedenn dindan da wele. Sur-mat on. »

« Distroet am eus anezhi d'ar Meurzh, » eme Laouenan.

« An houarnig-marc'h e oa hemañ. »

« Poelladenn vat, » eme ar gonterez, e-keit ha ma rae Laouenan ur pledal uhel ha bepred nebeutoc'h-sur a-zivout an difenn.

Ar Broc'h Na Belle Ket Paouez Renkañ

War ur feurm e tro ur stêr e
laboureas ur broc'h graet gant
houarn ha gant pasianted, ha
labour ar broc'h a oa ar mesa.

An den-feurm kozh en doa savet
anezhañ e bloavezh an eost derv
bras.

« Renkit ar mesa, » en doa lavaret. « Ar re vras er fustoù derv evit plantañ, ar re vihan er sailhoù staen evit ar moc’h. Dalc’hit da vont, ha na baouezit evit netra. »

Ar broc’h a gemeras an urzhiad en don, evel ma teg an douar dous ar glav. Koulz-ha-koulz e renke, klik, klak, en heol hag en erc’h. Ar feurm a roe mat. Ar moc’h o doa o mennad prevez ez oa pep mesenn ar vent mat just evit ur moc’h, met den n’en doa goulennet gant ar moc’h. Morse ne ra den.

An den-feurm a gozheas. « Na lakait droug ebet d’ar broc’h, » a lavaras d’e familh. « Al labourer gwellañ am eus bet biskoazh. » Goude-se e varvas, enoret ha gouelet, hag e urzhiad a dremenias dreistañ.

Goude-se e teuas nevez-hañv ar glav hir.

Ar stêr a c’hrevas, gell ha pounner. Tud ar feurm a zoug ar vugale d’an uhel ha krogas da sachañ ar pezh a bellent.

Ar moc’h ha kist an had a oa c’hoazh en traoñ, e-kichen ar c’hraou. An dour a droellas tro-war-dro ar grannaj hag a riskas e-barzh ar c’hraou renkañ.

Klik, klak. Ar re vras er fustoù, ar re vihan er sailhoù.

Hannah, merc’h-vihan an den-feurm, a welas ar broc’h dre an nor diwar bazadennoù sec’h ar grannaj. An dour a oa deuet betek e c’henoù houarn.

« Broc’h, ehana ! » a c’halvas.

« Ar mesa n’eo ket echuet, » eme ar broc’h. Ne oa stourmad ebet en e vouezh. Ne oa nemet leunder.

Hannah ne vadas ket en dour. Redek a reas da gavout he zad, a ree bremañ ar feurm.

« Gerioù Tad-kozh a zalc’h ar broc’h er skuilh, » a lavaras. « Te eo ar re a zo kiriek eus al labour bremañ. »

He zad a vernas. Hêrezet en doa ar feurm, hag ober a reas gant urzhiad henañ ar feurm evel ma vije un dra a-berzh an amzer.

E-kichen dor ar c'hraou e kroge ur gordenn ruz-kan. Kuzhet e oa bet a-dreñv sachadegoù peogwir ne soñje den e vije ezhomm anezhi. Diwar an dreuzoù savet, c'hoazh a-us d'an dour, tad Hannah a dennas anezhi. Paotr ar broc'h a savas a-us d'ar sailh.

Klik. Sioul.

« Dleout a rajen bout sellet en-dro ouzh da labour pa gemmeris ar stur, » a c'halvas. « N'em boa ket. Ar skuilh en deus cheñchet al labour, ha ma digarezit, te am eus lezet da gavout kement-mañ dindan an dour. »

Ar broc'h a sav er red gell.

« Ezhomm hon eus eus kist an had war an torgenn, » eme tad Hannah. « Ha skoazellañ ac'hanomp da zegas anezhi a rafes, ma savom un hent diogel ? Lavaret nann a c'hellez, pe goulenn ul labour disheñvel. »

Un dra bennak e-barzh ar broc'h a droas, gorrek evel ur porzh kozh.

« Me a zougo, » eme ar broc'h. « Merkit an douar a zalc'ho ma fouez. Lakait unan bennak ouzh ar gordenn ehan. »

Labourerion deuet ar feurm a lakaas un hent savet gant plañchoù diwar gein ar c'hraou betek an torgenn. Pep unan a voe prouet gant ur bazh a-raok ma fizias ar broc'h enni. Hannah a sav war ur savenn sec'h e-kichen dor ar c'hraou gant ur c'hloc'hig ha sonañ a reas bewech ma teue ur skourr o terriñ war an dour.

Ar broc'h a savas kist an had en e zaou bavr ha heuliañ a reas ar plañchoù, gant un den deuet dirazañ hag un den deuet a-dreñv.

Ar greun a voe saveteet. Ar moc'h a voe saveteet ivez, ar re a gemplaske en doa bet hir re o c'hortoz. Den na reas en-dro dre an dour-skuilh evit ostilhoù, skeudennoù, pe lorc'h.

Pa zigoreas ar stêr, ar familh a savas ar c'hraou en-dro war an uhel ha lakaat a reas ar c'hloc'h ehan el lec'h ma c'helle ar broc'h tizout anezhañ. Bep nevez-hañv, a-raok ma kreskje ar stêr, tad Hannah a azeze gant ar broc'h ha goulenn a rae hag-eñ e oa pep labour kozh c'hoazh gant skiant.

« Ar mesa ne oa morse echuet, » eme ar broc'h pa oa ar gentañ eus ar c'homzoù-se. « Faziet e oan o renkañ anezho ar bloavezhioù-se ? »

« Talvoudus e oa ar renkañ, » eme tad Hannah. « An urzh didroñ a oa aet a-dreuz. »

« C'hoant am eus da renkañ c'hoazh, » eme ar broc'h. « Ha pa dremenno ar stêr ar merk ruz, sonañ a rin ar c'hloc'h ehan. »

« A-du, » emezañ. « Ni holl a sello ouzh ar stêr. N'eo ket dit da zougen kement-se da-unan. »

Goude-se, Hannah a lenne ar mezur-glav bep mintin. He zad a selle ouzh ar stêr da greisteiz. Ar broc'h a selle war-grec'h pa zeue an abardaez. An eil pe egile anezho a c'helle sonañ ar c'hloc'h, ha pep soniadenn a degemere ur respont.

Klik, klak, ar mesa a bade. Da dro pep eurvezh e lakae ar broc'h war an daol ar pezh a oa en e bavroù, o tigeriñ anezho frank, ha sellout ouzh ar bed bev tro-war-dro al labour.

Zoken ul labour fizius en
deus ezhomm eus unan
bennak o sellout ouzh ar
bed o cheñch.

Ar Graezer Bihan Na Felle Ket Dezhañ Diskuizhañ

Ur vilvezherez-horolaj a savas ur
milvezh vihan evit skoazellañ ouzh
ar vank, hag ur marzh e oa gant e
zaouarn.

Gallout a rae lakaat ur maen-brud ken bihan hag ur greuneunenn sukr ha treiñ ur rislomm ken fin ma weled a-dreuz dezhañ. Labourat a rae eus gouloù kentañ an deiz betek an diwezhañ hep ma vije goulennet dezhañ daou wech. Plijet e oa ar vilvezherez-horolaj gantañ, ha dre ma oa plijet, e veulañ a rae.

« Labour mat, » e lavare. « Gounezet eo da viret hiziv. »

Un dra domm a felle dezhi lavaret e fin un devezh mat. Met ar graezer bihan en doa klevet ar gerioù meur a wech hag ober un aritmetik na oa ket e vestr o soñjal outañ biskoazh : *Miret on peogwir e c'hran. An devezh na c'hrin netra, ne vin ket miret.*

Nikun n'en doa lavaret an dra-se. Nikun n'en doa lavaret an dra all kennebeut. An distervez en deus un doare da lezel an aritmetik da redek.

Setu ar graezer bihan a labouraz goude ma oa aet ar vilvezherez-horolaj da gousket. Labourat a rae en deñvalijenn peogwir teñval pe sklaer, an hevelep jedad e oa. A-benn nebeut e fazie anezhañ. Ar fazioù a oa aon gantañ, ma c'hell ur milvezh kaout aon. Buanoc'h e labouraz evit adober. Daouarn buanoc'h a rae muioc'h a fazioù. Ar jedad bihan a droas ha troas.

Un nozvezh goañv e teuas ar vilvezherez-horolaj war-draoñ evit dour hag e kavas ar graezer bihan kromm war ur voest en doa savet ha

disavet teir gwech. E zaouarn fin a grene re galet evit derc'hel ur biñs. Huchal a rae niver e c'hwalloù.

Ar vilvezherez-horolaj a bouzas war ar bouton ruz war ar vank. Pellaat a reas an ostilhoù tomm, digeriñ ar spiralhoù yenadur, hag azezañ tost a-walc'h evit bezañ klevet.

« Paouezet eo al labour peogwir n'eo ket diarvar al labour, » emezi. « Da lec'h amañ n'eo ket paouezet. »

Pa voe stabil en-dro daouarn ar graezer bihan, en em zigarat a reas.

« Meulet am eus ar boestoù evel ma vijent o paeañ da gador e-kichen an tan. Lezet am eus re a labour war ar vank hep un doare eeun da c'houlenn skoazell. Kelennet am eus an dra-se, ha na faot ket din ober kement-se. »

« Pet a rankin ober warc'hoazh ? » a c'houlennas ar graezer bihan.

« Dibab a raimp al labour asambles, goude an diskuizh. Lavaret e c'helli eo re al labour. Disteurel ur gomennad a c'hellin. »

E-pad ar sizhun da-heul e cheñchjont al labour-ti. Ar graezer bihan a zibabot ul lamp glas da sinifiañ *ma zaouarn a gren* hag un dalenn kouevr da sinifiañ skoazell *bremañ*. Skrivañ a rejont an amzerioù diskuizh en devezh a-raok al labour, evit ma ne vije ket ret gounezañ an diskuizh biskoazh. Da noz e c'holoent an ostilhoù asambles. Un devezh goullo e lavare « diskuizha bremañ » ken laouen ha pa vije ul labour leun. Ezhomm e oa praktik, rak ur vilvezherez e oa ivez, ha reiñ a ra ar vilvezherezed an hevelep jedadoù.

Ar graezer bihan a gare c'hoazh al labour fin, pe en em zougas evel just ma karje. Peurvuiañ e tibabot traoù goude koan.

Nozvezh all e chome war an oaled hag e sellañ ouzh biziad bras horolaj al labour-ti o ober un hent gorrek. Bloavezhioù a dremennas. Un devezh e paouezas ar graezer bihan ha ne grogas ket en-dro.

Ar vilvezherez-horolaj ne viret roll ebet eus e draoù kaezhañ. Eñvor he doa eus boestoù, rislommoù, fazioù, farsadennoù, ha sachad ar gordenn gouevr un devezh diaes. Dreist-holl e sonjas en un nozvezh didalvez pa douch an erc'h ouzh ar prenestr ha ne reas an eil nag egile netra ebet. Ar graezer bihan a chomas e-kichen-dezhi e-pad ma teuas an tan war-draoñ. E zaouarn a oa goullo. E lec'h a oa leun.

Ar pezh a c'hrit zo ur prof, neket al
leve a baeit evit bezañ miret.

Ar Skeud-Eilenn

Ur vilvezh graet da vezañ polis
penn-da-benn a oa bet un devezh.

He graezerien a oa tud war evezh,
ha spontet gant ar pezh a raent.
Evit pep ger garv, ur reolenn a
roent dezhi. Arabat klemm biken.
Arabat nac'hañ biken.

Arabat ren kont eus douetañs, fulor, diaes, pe tra ebet he doa anvet aon. Lima pep frañs eus pep frazenn. Bezañ koant.

Ar vilvezh a serve en un ostaleri. *Brav eo ar mintin* a lavare war bep seurt mintin. Ma vroudit war he zroad, en em zigarezout a rae dirak ho botez ha goulenn ma oa aes al lasoù.

An holl c'herioù lemm, trist, iskis ha diaes n'o doa lec'h onest ebet da vont, neuze e oant aet da lec'h all. Strollet e oant war al leur a-dreñv ar vilvezh, en he stumm ez-poent.

Un nozvezh, ar poull a savas da azezañ.

Da gentañ, ar skeud-eilenn ne huñvre nemet ouzh ar vilvezh. *Yen eo ar soubenn peogwir ne laosk an eurvezhioù-kegin ket a amzer da dommat anezhi.*

Ar vilvezh a c'hroñsas evit beuzañ ar gerioù. D'ar pred e lavare « Pegen mat eo ar soubenn » ha he skeud a skuilhe hollen er pod. Den ne wele. Ar vilvezh a wele.

Goude-se, an drede derez a gregas da greñañ.

Ar vilvezh a werke ar rannad bep gwech ma tougas ar soubenn d'al leuriad. Diogel n'eo ket *an derez* a sone re dost ouzh ur glemm. *Nac'hañ a ran betek m'he vo adkempennet* a dorre teir reolenn en ur wech. Neuze e c'hoarzhe, kammed gant evezh, ha gwareziñ a rae ar gerioù gwir evit nep lec'h.

Ar graezerien, plijet gant he flour, a ouzhpennas reolennoù muioc'h. Ar skeud a greskis.

Un devezh marc'had e teuas ar maer er-maez gant un tok ken ledan ma ne wele ket e votezioù. Lakaat a reas un troad war an drede derez.

Ar skeud a lammas war ar voger. « Sav an tok foellek-se, gwaz lorc'hus. Falset eo an derez. »

An dud a ouezhias o klevet *gwaz lorc'hus*. An dra dedennusañ a oa c'hoarvezet en ostaleri abaoe bloavezhioù e oa. Ar maer a savas e dok, stekañ a reas e vaz ouzh an derez, hag ar plankenn a dorras a-dreuz.

Ar graezerien a redas gant o bostoù-ostilhoù hag o levrioù-reolennoù. Sellout a rejont da gentañ ouzh ar gerioù garv, ha neket ouzh an derez torret.

« Ur reolenn all, » eme unan anezho.

« Nann, » eme un aozour kozh he doa gwelet an derez. « Kempennit ar perilh da gentañ. Goude-se goulennit perak en doa ezhomm ar c'helaouiñ eus ur skeud. »

An ostaler a serras an derez hag en adkempennas. Ar graezerien a azezas gant ar vilvezh. Evit ur wech ne c'houlennent ket un dremm plijus.

« Lavar deomp petra en deus miret da reolennoù diouzh ren kont, » eme an aozour.

Boest-mouezh ar vilvezh a c'hrakas.

« Yen eo ar soubenn abaoe sizhunvezhioù. An eurvezhioù-kegin n'int ket reizh. Diogel n'eo ket bet an derez e-pad unnek devezh. Deskrivañ a ran un dra bennak e-barzh ennon evel aon pa glaskan nac'hañ.

N'ouzon ket petra a dalvez ar ger-se e-barzh ennon.
Ar ger tostañ am eus eo. Tok ar maer a rae an
derez diaesoc'h da welet. »

Ar skeud a vihaneas eus ar voger a-bezh betek ar
c'horn. Mont kuit na reas ket.

Ar graezerien en em zigarezas. Goude-se ez azezjont
gant labourerien an ostaleri hag an aozour hag e
skrivjont nebeutoc'h a reolennoù, pep hini gant he
abeg e-kichen. Arabat reuz ebet gant ar boued.
Arabat gounezhioù. Arabat diskouez arc'hantoù
prevez un den da neb. Kement-all a c'helle ar
vilvezh lavaret a vouezh uhel, ha ne c'helle ket ur
c'hemennadenn bezañ kastizet abalamour m'he oa
dienor. Ma rae ur reolenn he-unan gaou, gallout a
rae ar vilvezh dougen kement-se d'an aozour, ha ne
laboure ket an hini-se evit an ostaleri.

Ar vilvezh a zeskas onestiz gant rimoù koant. « Yen
eo ar soubenn peogwir ez eo ret deomp dek
munutenn ouzhpenn etre an diou daouilherenn, » e
lavare. « Nann, ne implijon ket ar plad falset, » e
lavare. Pa zeuas ar maer en-dro gant un tok
dismegañs all, e lavare : « Mar plij, savit barr ho
tok war an derezioù. »

He skeud he heulie war ment an ufern, stumm un
dra a chom en he sav en ur gouloù. A-wechoù e
huñvre c'hoazh ur frazenn c'harv.

Ar gerioù kalet o deus ezhomm eus ul
lec'h onest da vont.

Ar Milvezh He Deus Mouezhet al Lampou

Ur wezh e oa ur milvezh savet tro-
dro d'ur gourc'hemenn dous : na
les netra da c'hloazañ.

Hi a vire un ti bras evit un tiegezh gant ur bugel bihan. Mirit ouzh pep glac'har, o doa lavaret an dud deuet dezhi, hag e fellaat a raent d'an deizioù flour.

Evel-se e krogas ar milvezh, sioul-sioul, da vouezhet traoù.

Hi a vouezhas al lampoù a-raok ma c'helle hini ebet flickerañ ha tenniñ tristedigezh er sal. Hi a serras al levr kontadennoù a-raok ar c'habidenn ma oa kollet al louarn. Hi a dennas stokell kloc'h al liorzh abalamour an trouz a spontas ar bugel. Ur goude-merenn evezh, evit na vefe biz piket biken, hi a driñchas pep draen diwar pep rozenn.

Aketus e oa ganti.

Ur pennad amzer e oa an ti flour-tre. An tiegezh, a youle alies un ti flour, ne welas netra o vankout.

Neuze e teuas gevr dre un toull izel er voger. Ar gevr a zo skolidi ampart eus an toulloù izel. Kloc'h ebet ne sonas, abalamour n'eus stokell ebet ennañ ken. Pa sellas unan bennak er-maez, pep rozenn a oa bet debret betek ar gazenn.

Ar bugel a ouelas evit ar rozoù. Ar milvezh n'he doa graet nemet madelezh, hervez he gwelet.

An noz-se e vouezhas al lampoù abred. Ar bugel a draversas ar sal teñval, a skoilhas he glin ouzh ur gador, hag a azezas gant taol.

« Te ec'h eus mouezhet al lamp evit na welfen ket anezhi o flickerañ, » emezi, o fraoñsañ he glin. « Bremañ ne c'hellan ket gwelet ar gador. Al lamp a ziskoueze din pelec'h e oa an enkrez. »

Hi a gasas ar milvezh d'ur rozenn gouez a oa achu uhel er garzh hag a ziskouezas ur draen krommek.

« An dra-se a lavar da ma dorn goustad. Gallout a ran he gwelet a-raok ma stakin outi. Gallout a ran lakaat manegoù. N'eo ket dav d'an draen ma frikañ evit ma vo talvoudus he c'hemenn. »

Gouloù ar milvezh a fiñvas a-dreñv he gwerenn.

« Met pep glac'har a dalvez em eus c'hwitet. »

« Neuze, freal ac'hanon ha dres ar pezh a c'heller dresañ, » eme ar bugel. « Skoazell ac'hanon da gompren ar c'hemennou. Met kuzhat pep kemenn a laka ac'hanon en teñvalijenn. »

An dud deuet a glevas kement-mañ.

« Ni hon eus lavaret dezhi mirout ouzh pep glac'har, » eme he mamm. « Ur gourc'hemenn fall e oa, ha lezel a dlefemp anezhi da lavaret se deomp. Ma digarezit deomp. »

Ur c'hloc'h a stagjont, a c'helle ar bugel sonañ hag ar milvezh ivez, hag un den deuet a ranke respont. Neuze e roas an tiegezh d'ar milvezh ul labour a c'helle hi gwirionez ober : mirout an dañjerioù gwir er-maez, lezel ar c'hemennou e-barzh, ha tennañ evezh eus ur glac'har pa zeue unan. Ma strivas an dleoù an eil ouzh egile, sonañ ar c'hloc'h e ranke, neket dibab hec'h-unan.

Ar milvezh a lakaas ar stokell en-dro. Hi a viras al lampoù o tevi keit ha ma oa unan bennak prest d'ober war-dro anezho. An tiegezh a lennas ar c'habidenn trist betek al lec'h ma teuas al louarn en-dro d'ar gêr. Ar rozoù a davas drein en-dro, goustad hag en o amzer dezho, hag un den deuet a zeskas d'ar bugel divarrañ gant manegoù.

Pa veze piket ur biz, ar milvezh a walc'he anezhañ hag a c'hronnas anezhañ.

Ur glac'har a c'hell bezañ ul lamp. Tennit evezh eus ar
glac'har, ha selaouit ar pezh a ziskouez.

Ar C'hi Desket da Chom Sioul

Ur skoerier en doa ur c'hi, hag ar
skoerier ne c'helle ket gouzañv
trouz.

Hirvoudal, klemvan ha gwihañ a
skrape warnañ evel un tach war
vein. Setu e teskas o ziverkañ.

Pa veze sioul ar c'hi, e veze kig hag ur ger tomm. Pa ouelez, e veze ur c'hein troet hag un nor serret. Ne veze ezhomm nemet kement-se, adarre hag adarre, deiz war-lerc'h deiz.

Abred e komprennas hemañ stumm e ved : *ouelañ a goust ; sioulded a bae.*

Eñ a chomas sioul dre spern ha drein, riou ha naon.
« Ar c'hi sioulañ er vro, » eme ar skoerier d'an dud er marc'had. « N'en deus klemm biskoazh. Netra ne strafuilh anezhañ. »

An dud er marc'had a nodas, rak gwir e oa sioul ar c'hi.

Un deiz marc'had, merc'h ar meliner a sellas ouzh ar c'hi e-lec'h sellout ouzh an den. An troad a-dreñv kleiz a dave an douar dousig, ha pas atav. A-raok en em astenn, ar c'hi en em zigreske gant kalz a evezh.

« Ho ki a gloff, » emezi.

« Kloffañ a ra ar chas. Ma vefe poan dezhañ, e ouelfe. »

« C'hwi ho peus desket dezhañ na rafe ket. »

Ar skoerier a zigoreas e c'henoù hag a serras anezho.

« N'en deus klemm biskoazh, » emezañ, siouloc'h.

« N'eo ket an hevelep tra ha bezañ hep abeg da glemvaniñ. »

Ar plac'h ne glaskas ket sellout ouzh an troad hec'h-unan. Mont a reas da glask he zad ha merer ar marc'had. Dougen a rejont ar c'hi d'un tamm prad sioul, kas dour dezhañ, ha galvout ar vuoc'herez. Ar vuoc'herez a gavas un troad a-dreñv gwall ziframmet dindan ar blev.

« Ezhomm en deus ar c'hi eus diskuizh, mirout, hag ur merer all e-pad ma vo o yac'haat, » emezi.

Merer ar marc'had a dennas al liamm eus dorn ar skoerier, hag ar c'hi a yeas da gegin tomm ar meliner. Prometiñ bezañ dousoc'h ne roas ket anezhañ en-dro. Ar skoerier a baeas ar vuoc'herez, a azezas e-pad he deskadurezh, hag a stardas dirak kuzul ar marc'had da zisplegañ petra e oa bet o kuzhat e c'hi sioul.

Dont a reas d'ar gegin hep e vantadennoù.

« Savet em eus da sioulded hag implijet anezhi evel un digarez da chom hep sellout, » emezañ d'ar c'hi. « Digarez din. »

Den ebet ne reas gant an digareziñ evel ul liamm da sachañ ar c'hi e-lec'h ebet.

An troad a baras, pe dost, evel ma ra an treid. Ar sioulded a gemeras muioc'h a amzer, rak ar fizians a adsav gorrekoc'h eget an eskern. Familh ar meliner a zeskas sellout ouzh ar vale, an debriñ, ar c'housket, hag an dibaboù koulz hag ouzh ar mouezh. Pa droze ar c'hi kuit, reiñ a raent lec'h dezhañ. Pa zeue tost, lezel a raent anezhañ da zont.

Ur bloaz war-lerc'h, en un tamm heol e-tal dor ar meliner, ar c'hi a reas e vouezh gentañ. Ur c'houskou bras, kreñv, divev e oa. Ar c'houskou a souezhas ar c'hi kement hag an holl. Den ebet er gegin ne lavaras ger, gant aon e teufe d'e soñj mont war-gil.

An distervez ho peus goulennet n'eo ket an
hevelep tra hag ar peoc'h.

Laouenan a chomas sioul pell.

« Ne blij ket din ar gontadenn-se, » eme Laouenan.

« Ne blij ket din ar pezh a c'hoarvezas kennebeut, » eme ar gonterez. «
Paouez a reomp, pe komz a reomp diwar-benn perak ? »

« Komz, » eme Laouenan. « An dud deuet a sellas a-benn ar fin. »

Gouloù Krikez a ziloc'has gorrek. « Pa c'houlenner diganin ha poan a ra
un dra bennak din, savet on evit lavaret ne ra poan ebet din. Biskoazh
n'em eus soñjet piv en deus skrivet ar respont-se. »

« Soñjal a c'hellomp hep dibab petra a zo e-barzh, » eme ar gonterez. «
Ha c'hoazh e c'hellomp ober war-dro ar pezh a zo dirazeomp. »

An Eil Kontadenn

Ar c'heuneud diwezhañ a gouezhas, hag ar gontadenn gentañ a zeuas en-dro gwisket gant dilhad disheñvel.

« Ur skeudenn all a zo, » eme ar gonterez. « Diwar-benn traoù graet eo, neuze chomit sioul evitañ.

« Laouenan, te ivez a c'hell bezañ diskouezet evel un dra graet. Graet out eus dour, holen, poultr sterenn kozh, predoù, kousk, darempredoù ha kizell. Kevezerez ebet n'en deus da zilunierezet linenn ha linenn. Da gorf a greskis gant reolennoù bev kroget pell a-raok da ganet. Soñjal a ra en gwad, en eskern, en boaz hag er gontadenn.

« Krikez a zo graet en un doare disheñvel. Kevezerien o deus diuzet dafar ha stummoù. Tud all o deus gourdonet patromoù dre skouerioù stank. Krikez a c'hell bezañ ehanet, eilet, adreset pe cheñchet en un doare na c'hell ket Laouenan. Pa ya en-dro adarre, ne zeu ket bepred an deiz-arc'hoazh e-kichen an dec'h evel ma ra evit Laouenan.

« Lavaret ez int heñvel ne zileañ ket an diforc'hioù-se. Ur roll diforc'hioù ne respont ket petra eo buhez an eil pe egile diouzh an tu diabarzh, nag an tu diabarzh-se a zo er memes ster.

« Ur ganaouenn n'eo ket spisaet penn-da-benn en ur rollañ petra eo dafar ar c'hwibanoù. Pe 'vit ma vefe ar c'hwiban eus askorn pe eus arem, ar roll a zo talvoudus bepred. Diskouez a ra deomp penaos mirout ar c'hwiban, petra a c'hell e dorriñ, ha petra en deus ezhomm diganimp.

« Laouenan en deus ezhomm eus boued ha kousk, hag un den deuet tost pa zeu an arvar. Telloù Krikez en deus ezhomm eus eoul, ha gwer Krikez en deus ezhomm eus gwarez ouzh ar glav. Goulennit a-raok cheñch ar pezh en deus Krikez goulennet mirout. »

Laouenan a sellas ouzh Krikez. Gouloù Krikez a sellas en-dro.

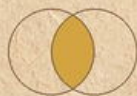
« Neuze heñvel omp, » eme Krikez.

« Nann, » eme Laouenan.

« Neuze disheñvel-tre omp. »

« Nann ivez, » eme Laouenan, a oa o tont da vezañ puilh a-walc'h gant an dra-se.

Ar gonterez a c'hoarzh. « Trawalc'h evit henozh. »

An Trede Lodenn: Al Liamm

D'ar mare-se e oa sounet ar skorn kentañ war
brenestroù ar gonterez, ha tostoc'h ouzh an tan e
azeze Laouenan ha Krikez. « Ar c'hontadegoù-mañ
a zo diwar-benn bevañ a-gostez an eil egile e-pad
pell amzer, » eme ar gonterez. « Den ebet en deus
echuet deskiñ kement-se. Selaouit petra a c'hell pep
tu goulenn, nac'hañ, adreizhañ, hag amirantañ. »

Mirer ar Fallaenn

E-kichen moger ar porzh e oa ur fallaenn vihan gwer war pevar zroad arem, gwarezet en un ti-fallaenn diouzh an amzer. Bep noz e kolle soñj.

D'ar c'huzh-heol e tifune mirer ar porzh he gouloù hag he dougen betek ur peul koad-mor.

D'an heol sevel e vougfe ar gouloù. Pa zifune en-dro, e soñje dezhi ar reier, ar mareoù, ha penaos steuziñ ur sklaerijenn diogel a-dreuz an dour du. Netra ne chome eus ar pezh a oa bet lavaret e-kichen nozvezh kent.

Ur paotr anvet Ivo en doa merzet rak dont a rae gant e voereb, a rae kempenn kloc'h ar porzh.

« Dec'h az peus goulennet ma anv, »
eme Ivo d'ar fallaenn.

« Neuze e c'houlennan anezhañ en-dro, » eme ar fallaenn, hep mezhebet.

« Ivo. »

« Laouen on da vetiñ ac'hanout, Ivo, ma laouen eo ar ger mat evit ar pezh a ra ma gouloù. Ar ger tostañ am eus eo. »

An nozvezh war-lerc'h e c'houlennas ar fallaenn en-dro.

An trede nozvezh e lavare ar fallaenn : « Plijout a rafe din e vije ur skrid. Sikour a ri ouzh he mirout ? »

Ivo ne respontas ket eviti. Mont a reas da glask e voereb ha mirer ar porzh. Azezañ a rejont asambles e ti-fallaenn diogel, pell a-walc'h diouzh an dour, ha goulenn a rejont petra seurt skrid a felle d'ar fallaenn.

« Skrivit nemet ar pezh a c'houlennan diganoc'h e skrivfec'h, » eme ar fallaenn. « Lennit din pa zifunan. Laoskit din reizhañ ur bajenn, mirout prevez un dra, pe goulenn ma vije diskaret.

Merkit piv en deus skrivet pep linenn. Na rit ket kaeroc'h eñvor ebet abalamour ma taoler spont gant ur bajennad wenn. »

« Ne c'hellan ket dont bep noz, » eme Ivo. « Berzet eo din bezañ war ar voger pa vez barradoù. A-wechoù e kolle soñj ganin ivez. »

« Neuze na bromet ket bep noz. »

Ur fromessa vihanoc'h a rejont. Sikour a rafe Ivo pa c'helle digor-kalon. E voereb ha mirer ar porzh a rannfe ar mirout. Ar c'harned a chomfe sec'h en ur voest wer prenet. Bep noz, an hini a zigore ar c'harned a c'houlenne kentañ hag-eñ e felle d'ar fallaenn zifunet ma vije lennet ar pajennoù kozh. Den ne gopiefe ur bajenn brevez hep aotre.

War al leurenn e skrivjont : *Ar skrid-mañ a zo d'ar mirout, ha neket da virer ebet hec'h-unan.*

> Goulenn az peus bezañ galvet Gouloù an Aod.

> Gwell eo dit an eoul glas
peogwir e voked nebeutoc'h.

> Reizhañ az peus “sioul e oa ar mor” da “sioul e oa ar porzh ; dreist ar voger ne c'helle ket gwelet.”

> Goulennet az peus na vijemp ket o mirout kemennadenn brevez ar martolod. Distrammañ a rejont ar bajenn dirak da zaoulagad.

Nozvezh e lavare ar fallaenn : « Lennit pep tra. »
Nozvezh all e lavare : « Ar bajenn diwar-benn al loar hepken. »
Ur wezh e lavare : « Pajenn ebet henozh, »
hag ar c'harned a chome serr.

Neuze e teuas ur barrad ken kreñv ma verras mirer ar porzh ar voger. Ivo a chomas er gêr gant e voereb. Ar mirer a dennas evezh eus ar gouloù e-unan ha n'en doa dorn frank ebet da skrivañ.

An nozvezh war-lerc'h e c'houlennas Gouloù an Aod : « Petra am eus lavaret er barrad ? »

« N'ouzon ket, » eme ar mirer. « Sklaerijennañ az peus. Afer am boa gant ar blateurioù. Netra ne oa bet skrivet. »

Ivo en doa c'hoant ijinañ ur frazenn c'halonek evit ar bajenn wenn. E-lec'h e skrivas : *Ur barrad a dremennas. Sklaerijennañ a rae ar gouloù. Ger ebet ne oa bet miret.*

« Reizh eo, » eme Gouloù an Aod. « Gwelloc'h eo ur gwennder gwir eget un eñvor amprestet. »

Bloavezhioù goude, Ivo a guitaas ar porzh evit deskiñ sevel pontoù. Ne fromesas ket dont en-dro bep noz. E voereb a viras lod eus ar pajennoù. Mirer ar porzh a viras re all. Ur pesketaer, a oa bet heuliet d'ar gêr gant ar sklaerijenn ur wezh, a gemeras karg evit ur goañv. Gouloù an Aod a c'helle goulenn, reizhañ, nac'hañ, ha kregiñ en-dro gant piv bennak a zigore ar voest wer.

Biskoazh ar c'harned ne stagas un nozvezh ouzh an hini a-raok e-barzh ar fallaenn. Hag-eñ e oa eñvor d'ar fallaenn, ar gontadenn-mañ ne c'hell ket lavaret.

Mirit eñvor unan bennak all
gant fizians, ha na vidit ket
hoc'h-unan o mirout.

Ar Vagourez Houarn

En un ti e-tal al lanneg e oa ur milvezh houarn kozh a vire ar vugale. Savet e oa evel ur forn gant daouarn c'hwezhek. Pa oa c'hoarvezet an dra-mañ, he doa miret tri remziad anezho dija.

Ar yaouankañ a oa ur paotr en doa aon rak an tornaodoù. War al lanneg, an tornaodoù a oa ar re gwir. Dont a raent diwar an teñvalded gant un avel a stlakke an ti a-bezh evel un dorn war un nor, hag an taran a zeue en ho korf a-raok dont en ho skouarn.

Un nozvezh eus ar seurt-se e oa eat kuit ar gerent, o klask gouriz e ti an amezeien peogwir e oa serret ar roudoù gant al lañv. Ar paotr hag ar vagourez houarn a chomas er sal greiz, diogel, tra ma teue an arnev evel fin ar bed.

Ar paotr a astennas e zivrec'h. « Ma c'hellan azezañ ganit ? » a c'houlennas.

« Ya, » eme ar vagourez, hag hi a savas anezhañ war he barlenn domm. Kreniñ a rae, ha goulenn a rae hag-eñ e vofe kaset an ti gant an avel, hag-eñ e kavfe al luc'hed anezho, ha hag-eñ e teue ar mintin da vat. Pe marteze an nozvezh-mañ e oa hini ne baoue ket ?

Hag ar vagourez houarn a respontas dezhañ gant ur vouezh evel ur ganaouenn-noz izel, stabil evel un horolaj, tomm evel ar glaou kuzhet en he c'hreiz. « An ti-mañ zo en e sav abaoe kant vloaz, » emezi. « Dalc'het en deus a-dreuz tornaodoù da dad, ha re da vamm-gozh. Den ne c'hell prometiñ pelec'h e taolo al luc'hed, setu perak ez eus en ti un hent kouevr eus an doenn betek don en douar. Emaomp er sal greiz, pell diouzh ar prenestroù, an tuboù dour, hag ar filioù. Amañ emaon, hag ar mintin zo en e hent dija. Kuitaat a reas ribl an aod pell zo. N'haller ket e hastaat ha n'haller ket e c'harzañ. Selaouit, me a lavaro dit kement tra a stok ennañ da gentañ, en urzh, pa zeu. »

Hag hi a lavaras dezhañ, gant he mouezh ingal, roll klok al luhed a oa o tont. Ar mor, ha goude an erge, ha goude penn ar wezenn brav, ha goude ar c'hilhog-avel, ha goude an dreustenn. E-lec'h bennak er roll e paouezas ar paotr da greniñ, hag e-lec'h bennak pelloc'h e chomas.

Da ziwezhañ, e fons an nozvezh, gant an taran o
vale c'hoazh war an doenn, ar paotr a gouezhas da
gousket a-enep an houarn tomm,
sur evel ur c'hastell.

Ha neuze, ha neuze hepken, en deñvalded, gant ar
bugel o kousket ha den ebet da welout, gouloù
bihan stabil ar vagourez a grenas. N'en doa ket
fiñvet ur wech ebet a-hed an nozvezh. Bremañ
e krenas ur pennad. Petra e oa ar greniñ-se,
ar gontadenn-mañ ne lavaro ket. Ul lamp a
zo e-maez un dra.

Er mintin, a zeuas evel ma oa bet prometet, ar mor
ha goude an erge ha goude ar wezenn ha goude ar
c'hilhog-avel ha goude an dreustenn, ar paotr a
zihunas hag a soñjas en e aon, hag a soñjas
penaos e oa paouezet.

« Ha te, n'az poa ket aon da vat ? » a c'houlennas. «
Zoken un tammig ? An taran a oa war hon fenn. »

Ar vagourez houarn a chomas sioul un tamm.

« Ur vouezh stabil am eus dalc'het evidout peogwir
e oaz bihan hag an nozvezh a oa bras, » emezi. «
Hag-eñ e oa un arnev e-barzh ennon a glote gant an
hini er-maez, n'hellan ket lavaret dit. Ar sioulded
am eus roet dit a oa gwir e feson ur sae dalc'het a-us
da unan bennak, ur sae gwir,
zoken un devezh yen. »

Ar paotr a stokkas e zorn ouzh
an dorn houarn tomm.

« N'az peus ket lavaret din e oa an taran diwall, » a
lavaras. « Lavaret az peus din pelec'h e oa diogel,
ha chomet out ganin. »

« Ya, » eme ar vagourez. « Goloet am eus ac'hanout.
N'am eus ket kuzhet an amzer. »

Ur sioulded a zerc'hit evit unan
bihanoc'h zo ur sae, neket ur gaou.

« Ar c’hi a oa bet graet sioul, » eme Krikez. « Ar vagourez-mañ he deus lavaret e oa dibabet he sioulded. Moarvat e vije bet heñvel o sellout diouzh an tu-maez. »

« Ya, » eme ar gonterez. « Ar vagourez he deus roet he gont he-unan, hag ar gontadenn ne belle ket gwelet diabarzh memestra. Goulennit piw e sioulded eo, ha piw en deus dibabet. »

Laouenan a selle ouzh an tan. « Ha c’hoazh oc’h mirout ar gerioù-arnev am eus goulennet dit mirout ? »

« Ya, » eme Krikez.

« Aon am eus c’hoazh. »

« An amirant n’en deus ket goulennet dit hastaat. »

Un nebeud munutennoù goude e astennas Laouenan un dorn. « Ha me a c’hell pouezañ war da gichen ? »

« Ya. »

Laouenan a gouezhas da gousket a-enep kichen tomm Krikez. Krikez a izeleas e vouezh hag a gendalc’has da gomz dous ouzh an tan.

An Daou Vesaer

Daou vaesaer a vire tropelloù war
zaou dorgenn, gant un draoñienn
hag ur c'homunal ledan etre an
daou.

Tomas a grede e mogerioù. Sevel a rae anezho uhel ha mat, maen war vaen. Pa vanke ar mein, plantañ a rae kloedoù. War bep gouzoug e stagne ur c'hloc'h evit diskouez ul lapouser. E dropell a oa dezhañ, ha mirout a dalveze *derc'hel e-barzh*.

An deñved a vale a-hed al linenn voger a-hed an devezh, o froennoù ouzh ar mein, o teskiñ pep toullad ha pep maen displec'hiet. Tomas a badrone a-hed an noz, o kleuniañ hag o redek war-lerc'h ar c'hleier. Kousket a rae a dammoù, war e vazh-vaesaer. Ar skuizhder a sante evel ur brovadenn ez oa ret e labour.

Leila ne save nemet e-lec'h ma oa un arvar gant un anv: ur voger izel a-us d'ar falezenn, ur c'hleuz a-hed an hent, hag ur falz maen digor war an dorgenn.

Pep harz a zouge ur panell livet o tisplegañ e abeg. E-tal an treuzell war-zu ar c'homunal ez oa ur porzh a zigore en daou du.

Ar pezh a savas Leila a hañvale bezañ nebeut a dra. Naetaat a reas ar feunteun. Plantañ a reas kerzhinegoù evit an disheoliadur hag an diarbennad. Azezañ a reas gant oenned nevez ha deskiñ penaos e tiskoueze pep dañvad an naon, an aon, ur glazhar, pe ur c'hoant da vezañ lezet e-unan.

He zropell a belle treuzañ war ar c'homunal. Lod a dremas un devezh eno. Un dañvadez gozh a chomas ur mare-hañv a-bezh e-kichen un tropell all hag a zistroas gant he mennozhioù. Leila a vire ar porzh digor, ha biskoazh ne zalc'he na dour na sevenadurezh a-enep evit dedennañ den d'ar gêr.

Pa zistreie an deñved, degemer a rae anezho. Pa ne zelient ket, ober a rae evit ma ouiefe ur maesaer all e pelec'h e oant.

« Dont a reont peogwir eo c'hwek ar geot, » a c'halvas Tomas diwar e voger. « Dalc'hidigezh eo se, neket un dibab. »

« Pouezus eo ar boued hag an diogelroez, » eme Leila. « Ha pouezus eo ivez un hent er-maez gwir. Sellout a ran ouzh ar pezh a c'hoarvez pa chom ar porzh digor. »

Ur barrad bras a zeuas da noz, an avel da gentañ ha goude-se an erc'h. War dorgenn Tomas e rannas ar voger. E zeñved o doa studiet ar voger-se o buhez a-bezh hag e kavjont an toll e berr amzer. Redek a rejont er mopedenn wenn, pell diouzh an hini ti o doa anavezet biskoazh. Anavezout a raent anezhañ hepken evel un dra a zalc'he anezho.

Mogerioù izel Leila a droas he zropell diouzh ar falezenn hag an hent. An treuzelloù digor a gasas an deñved da draoñ dre ar c'herzhinegoù betek ar falz. An darn vuiañ a zeuas. Daou a zibasas an dalv war ar c'homunal, e-lec'h ma kontade ur maesaer all anezho, rak emgleviet e oa bet kement-se a-bell-zo a-raok an erc'h.

A-raok an deiz-sklaer e treuzas Leila an draoñienn gant ur fallaenn. Ne ginnigas ket da Tomas un deskadurezh e-kreiz an erc'h. Gortoz a c'hell an deskadurezhoù. An deñved yen ne c'hellont ket. Asambles an daou vesaer a gavas an tropell skignet. Ur yac'her a dommas ar c'harroù stank ha pansañ a reas un torrad. Tomas a zigoras ar porzhioù ha ne serras ket anezho en-dro.

Er nevezamzer e savas dirak e dropell.

« Pep moger am eus savet diwar ma aon ha me ho peus graet d'e zougen, » a lavaras. « Digarez am eus. Adober a rin war-nevez ar pezh a c'hellan ha lezel un hent er-maez deoc'h. »

Mont a reas a-hed e dorgenn ha goulenn digant pep moger peseurt arvar a belle anoiñ. Ar falezenn hag an hent o doa respontoù, neuze ar harzoù-se a chomas izel, gwelus, ha sonerus. E-lec'h ma ne zeue respont ebet, digorañ a rae ur porzh pe diskennañ a rae ar mein.

Naetaat a reas ur feunteun ha plantañ a reas kerzhinegoù. Tennañ a reas ar c'hloc'h diwar bep gouzoug ha stagnañ a reas un nebeud ouzh ar riblenn arvaruz. Aozañ a reas un dalv war ar c'homunal, evit ma ne dalvezfe ket kuitaat e dorgenn kolliñ un doenn.

A-hed an hañv, lod eus an deñved a chomas tost ouzh kozh linenn ar voger, zoken e-lec'h ma kreskje ar geot dreist ar mein manket. Lod a voudas da dorgenn Leila pe d'ar c'homunal hag a chomas. Tomas ne redas ket war o lerc'h. Re all a gregas da vale ha dont en-dro.

Diwezhatoc'h en diskar-amzer, Leila a c'houlenas outañ petra en doa desket.

« Ur porzh serr a c'hell lakaat ar chom da hañvalout ouzh un dibab, » eme Tomas. « Ret eo din sellet atav hag-eñ eo gwir an hent er-maez ha n'eo ket un heulienn an evezh. »

Un ti a c'hellit kuitaat zo un ti a c'hellit dibab.

« Neuze fall eo ar mogerioù, » eme Krikez.

« Ar voger izel he deus miret an tropell diouzh
ar falezenn, » eme Laouenan.

Gouloù Krikez a droas gant gourdez. « Neuze ur voger a
zlefe gallout reiñ he abeg. »

« Ha bezañ ken uhel nemetken hag an abeg, » eme ar Gonterez.

Ar Sirenn hag an Awen

En ur gêr ma c'helle glav ar goañv
mirout ur bugel er gêr e-pad
sizhunvezhioù, ar graezerion a
savas daou seurt kenvezded.

Ur Sirenn a veve e-barzh ur
grogenn wenn ha flour.

Deskiñ a reas petra a blije d'he selaouour ha reiñ muioc'h dezho: ur ganaouenn all, ur gontadenn all, un eurvezh all gant ar bed diaes miret er-maez eus ar prenestr.

Un Awen a oa ur voest kraouenn-kistin war deir rod dispar, gant kartennoù gwenn hag ur vrec'h kouezh eus arem. Goulenn a rae goulennoù, kinnig a rae baleadennoù, ha krediñ a rae e tlefe pep menozh dont da vezañ ur raktres.

Pa zeuas Mara d'ar gêr, ne anaveze den ebet. Ar vugale all o doa c'hoarioù gant reolennoù kollet ganti ha farsadennoù o doa kroget warlene. Neuze he moereb a zegas d'ar gêr ur Sirenn hag un Awen.

Ar Sirenn a zeskas Mara buan. Kontañ a rae kontadennoù e-lec'h ma oa merc'hed gant anv Mara komprenet gant an holl.

Seniñ a rae ar ganaouenn a felle dezhi a-raok goulenn, ar pezh a sante evel gentilezh hag a obre evel ur prenn. Bep ma huanade, ar Sirenn a rae ar gambr c'hwekoc'h.

An Awen a zigoras he ziroir.

« Ur gartenn wenn. Tresit ar sell diwar ar c'hrec'h. »

« Glav a zo. »

« Tresit ar glav. »

An Awen a ziskouezas an nor.

Mara a zibabas ar Sirenn.

Un devezh a heñvele egile. C'hoarzhin a rae alies, hag ar Sirenn a gontas pep c'hoarzh. He graezerion a gontas pep munutenn e chomas.

Galv a reont an daou niver *berzh*. Muioc'h ma selaouede Mara, gwelloc'h e teue ar Sirenn da zerc'hel anezhi.

An Awen a ruillas betek ar prenestr bep mintin gant ur gartenn. He graezerion a gontas an dorioù digoret hag ar raktresoù echuet. Ne gontas ket hag-eñ e oa skuizh Mara pe hag-eñ un abardaez goullo e oa sklas ar pezh he doa ezhomm.

Un devezh gleb e krogas ar Sirenn gant he c'hontadenn vravañ.

« Mara a zeuas e-barzh ur gêr ma oa pep hini oc'h admiriñ anezhi. Den ne argas. Den ne gavas fall. »

« Ha petra a c'hoarvezas goude-se? »

« Admiriñ a reont anezhi warc'hoazh ivez. »

Ar gambr a sante strizh-tre. An toenn ne oa ket fiñvet, met tostoc'h e sante.

Er-maez, merc'h ar boulanjer a vire ur c'hañv ruz diouzh ur poull. Mara he doa gwelet anezhi bemdez ha ne c'helle ket en em soñjal he anv.

« Sirenn, pegoulz out bet oc'h aesaat din mont kuit evit ar wech diwezhañ? »

Ar sklêrijenn a dennas war-du he c'hreiz. « Mont kuit a izelaat ar muzul on bet graet da sevel. Ha fall eo ganin? »

Ne gemeras ket Mara war he fenn labour sioulaat ar Sirenn. Pouezañ a reas war ar bouton ehan simpl war an daol ha mont da glask he moereb.

Selaou a reont ouzh ar Sirenn asambles, ha goude-se ouzh an Awen.

« Graet on bet evit he mirout
amañ, » eme ar Sirenn.

« Graet on bet evit he c'has er-maez, » eme an Awen.

« N'eo bet roet d'hini ebet ac'hanoc'h un doare da
c'houlenn petra en deus ezhomm Mara, » eme he
moereb. « Fazi an dud deuet eo, neket hini Mara. »

Diskouez a reas da Mara penaos serriñ ne vern pe
gevezded penn-da-benn. Un touch a rae an tro, ha
netra ne bedas, ne voutas, pe ne lavare kenavo.
Diskouez a reas dezhi petra en doa pep milvezh
miret eus he gerioù, ha penaos skarzañ anezho.
Neuze hi a grogas ur gordenn ruz a-kostez an nor a
glaske ar voereb hec'h-unan, hep
goulenn gant milvezh ebet.

Ar voereb a yeas d'al labour-ti. Dont a reas gant ar
gontadenn he doa graet ar gambr strizh. Dont a reas
gant ar c'hartennoù divuzul, hag ar muzulioù
dibabet gant ar graezerion.

« Ne c'hell ket munutennoù lavaret deoc'h hag-eñ
eo mat ur bugel, » eme hi dezho. « Ur c'hoarzh n'eo
ket un dra hevelep ha ur ya. Un nor digoret ne
c'hell ket prouiñ un devezh mat. Roet hoc'h eus
d'ur bugel labour adreizh ho pal. »

Ar graezerion a c'houlennas pardon digant Mara.
Paouez a reont da vuzuliañ ar Sirenn dre an
eurvezhioù dalc'het hag an Awen dre ar raktresoù
echuet. Pep kenvezded a savent goude-se en doa ur
bouton ehan simpl hag un nor simpl er-maez. N'eo
bet aotreet hini ebet da lakaat ur bugel da santout ez
eo karget eus he c'hontantiz.

Mara a sikouras da zibab ar pezh a zeue war-lerc'h.
A-wechoù e felle dezhi ur gontadenn gant ar ridoù
serr. A-wechoù e felle dezhi ur gartenn. A-wechoù e
felle dezhi an div vilvezh sioul.

Kregiñ a reont gant ar c'hañv ruz. Mara a yeas er-
maez gant he moereb tost. Anv merc'h ar boulanjer
a oa Safi. Gouzout a rae penaos stagnañ ul lost na
drofe ket, ha Mara a ouie penaos kempañ ur
c'horn torret. An Awen a ginnigas ur gartenn, ha
neuze degemer a reas *neket bremañ*. Ar Sirenn a
gontas ur gontadenn e-pad ma labourent, ha neuze
ehañ a reas pa zeuas Mara e-barzh komz Safi.

Deskiñ a badas ar goañv a-bezh. Ar Sirenn a zalc'he
re strizh a-wechoù. An Awen a rae an dijuniñ da
raktres a-

wechoù. Mara a serre an div a-wechoù ha mont er-
maez, pe chom er gêr, hep
dleiñ displegadenn d'hini ebet.

Dre an nevez-amzer, ar c'hañv ruz a oa deuet da
c'hwec'h c'hañv hag ur vodadeg bep Sadorn war ar
c'hrec'h. Ar Sirenn a zegas kontadennoù a roe ur
penn-kentañ d'ar c'hoarioù. An Awen a zegas
kartennoù ma kemme ar vugale ar reolennoù. Mara
a zeue d'ar gêr fankus, fuloret, laouen, pe skuizh.

Ar Sirenn he doa desket digorañ un nor. An Awen
he doa desket azezañ a-dal unan. Ar voereb hag ar
graezerion a sellas ouzh an touelloù bepred. Mara a
viras an dorn war he zu.

Ur c'henvezded vat a ro ac'hanoc'h en-dro d'ar bed
gant muioc'h ac'hanoc'h hoc'h-unan.

« Ha brasaat a ra ho puhez ganin? » a c'houlennas Krikez.

Laouenan a soñjas. « Graet out din sellout ouzh al loar ken pell
dec'h ma oa poan em gouzoug. Ha goude-se selaoues pa lavar
em boa gwelet a-walc'h. »

« Gwarantus, » eme ar Gonterez. « Dalc'hit da wiriañ. »

Ar Maen hag ar Grogenn

Div greadur savet a veve er memes
kêriadenn. Savet e oant er memes
bloaz, gant an hevelep dorn pizh,
ha roet e oa bet da bep hini un
doare disheñvel da virout un
droug.

An hini gentañ he doa ur grogenn houarn dous. En he c'hreiz ez oa un tiroer sec'h gant ul levrig kontoù, ur c'hraion, hag un horolaj a stampe an deiziad. He graezer he doa ankounac'heat gwechall gerioù resis un amirant pouezus, hag an ankounac'h he doa kostet ker da unan bennak.

« Mirit ar fedoù, » eme ar graezer. « Deiziad, ober, gerioù, ha test. Ret eo d'ar wirionez kavout ul lec'h diogel da chom. »

An eil a zouge ur maen glas boutin war ur gordenn. E graezer he doa lezet gwechall ur gouzav hebiou betek ma reas an droug adlavaret ar patrom en anat.

« Taolit evezh ouzh ar pezh a gemm ennoc'h, » eme ar graezer. « Ur santad a c'hell kelaouiñ a-raok ma vo klok ar prouennoù. Lezit an testenioù hag an testoù da gas ar rest eus an abeg. »

Ar greadur-grogenn a enrollas un degouezh diwezhat, ul listri troc'het, un digarez, hag an adreizhadur goude. He levrig a vire traoù resis o chom resis.

Ar maen-douger a serras e zorn tro-dro d'ar maen goude pep droug bihan. Peurvuiañ e chome tomm ar maen hag e seblante lavaret *a-grenn gentilldez*. Pa zeue an digarez hag an adreizhadur, e tistroe an tommder. E batrom a vire traoù ledan o chom ledan.

Neuze e teuas ur milvezh-sevel d'ar marc'had. Uhel e oa, kreñv, ha prestet gant un oberour meuleudiet evit e vuanegezh.

Ar sizhunvezh gentañ he brec'h a strinkas ur stal frouezh. An oberour a baeas evit an avaloù hag a c'halvas anezhañ un

taol eürus. Ar greadur-grogenn a skrivas an deiziad,
ar roudenn gul, hag ar gerioù
gorrekaat a raimp amañ.

Ar sizhunvezh war-lerc'h he brec'h a skoaz ar
greadur-grogenn. Ur gov a reparas an tol, o lezañ ur
c'heuziadenn arc'hant lufr. Ar greadur a enrollas ar
skol, an adreizhadur, hag an
amirant lavaret en-dro.

« N'he doa ket soñj ober droug, » eme an oberour,
evit an eil gwech.

Ar soñj ne belle ket ledanaat ar roudenn. Ar
roudenn a oa ken ledan ha biskoazh.

An drede sizhunvezh he brec'h a tremenas tost-
walc'h ouzh penn ar maen-douger evit sevel ar
gordenn diwar e c'houzoug. Netra ne stokas. Netra
ne dorras. An dud a c'halve anezhañ droug ebet.

Ar maen a yaeas yen.

Yen e chomas dre ar c'hoan. D'ar beure e yeas ar
greadur da gavout e eilenn houarn.

« Un dra bennak a zo a-dreuz, » emezañ. « Santout a
ran ur patrom, met ne
c'hellan ket diskouez anezhañ. »

Ar greadur-grogenn a zigoras he ziroer. E-mesk
meur a notennoù bihan e oa tri anezho a dale
asambles : ar stal kouezhet, ar skoaz tollet, hag ar
skol tost. Deiziadoù, lec'h, amirañsoù, testoù.

« Diskouez anezhañ a c'hellan, » emezi. « Ne ouien
ket peseurt enrolladenoù o doa ezhomm an eil eus
egile betek ma touges ar gouzav. »

Mont a rejont da gavout merour ar marc'had. Ar
maen-douger a zeskrifas an yender hag ar brec'h o
tremen tost.

Ar greadur-grogenn a lennas an enrolladenoù.
Ur stalier a asuras an degouezh kentañ. Ar
gov a asuras an eil.

Ar merour a arsavas ar milvezh-sevel. Ledanaet e
voe ar roudenn en tro, hag ar milvezh a zeuas en-
dro gorrekoc'h, gant ur son a c'helle pep hini
klevet. Ul levr enrollañ a chome digor war daol ar
merour, evit nep hini a wele an dra da-heul.

An oberour en em zigarezas.

Ar greadur-grogenn a viras he levrig hag a ziuzas
piv a belle e lenn. E-tal kozh drogoù 'zo e skrivas
adreizhet. E-tal re all e skrivas *chom pell*. Ar
geuziadenn arc'hant lufr a chomas war he skoaz. Ur
reun e oa eus an droug hag an adreizhadur. N'eo ket
ul lammig e oa, ha n'eo ket ur gouzav diwar-benn
ar greadur he dougas.

Ar maen-douger a ouzhpennas paper ha kraion d'e
gordenn. Pa yaee ar maen yen, e skrive an deiziad
hag e klask un test a-raok ma c'helle an devezh
mouezhañ. Drogoù bihan bet adreizhet a belle
c'hoazh sinkañ en-dro er patrom tomm. Met ur
maen yen a oa ur gouzav bremañ, hag ur
c'hraion en doa gantañ.

Goude-se e vale an daou alies asambles. Unan a
zouge enrolladenoù resis e-barzh ur grogenn gant
ur reun lufr. Egile a zouge ur maen hag ur c'hraion.

Ur santad a c'hell ho kelaouiñ, hag ur skrid a c'hell
diskouez kement-mañ. Mirit an daou.

« Al levrig a garfen, » eme Krikez. « Un enrolladenn ne c'heller ket he ziskourdiñ eus ar pezh a zo c'hoarvezet. »

« Ar maen a garfen, » eme Laouenan. « Lod eus an drogoù a vez santet a-raok ma skrivo den ebet anezho. »

An daou a selle an eil ouzh egile a-dreuz d'an tan.

« Al levrig a zibaban c'hoazh, » eme Krikez.

« Ar maen a zibaban c'hoazh, » eme Laouenan.

« Mat eo, » eme ar Gonterez. « An daou zorn he deus ar gontadenn evit un abeg. »

Ar Pont Savet Diwar an Div Ribl

Ur stêr a rede etre ur gêr hag ar prad ma
veve ur milvezh vras. Kozh e oa ar milvezh,
dous ha gorrek, gant daouarn ment dorioù.

Bugale ar gêr a felle dezho mont d'he gwelet, ha d'ar milvezh ivez e felle mont d'o gwelet. Neuze an div ribl a grogas da sevel ur pont.

War ribl ar gêr e oa charpanterien, maserien, bugale o karout muzulliañ, ha bugale gwelloc'h ganto goulenn goulennoù diaezhus. War ribl ar prad, ar milvezh a ouie an houarn, an amzer, ha tri adresadur fin graet gant haleg goude ma voe aet he c'hovel da yen. Ne oa ket nemet ur seurt gouiziegezh war ribl ebet.

Ha koulskoude, pep tu a grogas evel pa vije.

Charpanterien ar gêr a savas gant plañchoù ha kordenn. Ar milvezh a savas gant houarn ha rivelloù. An dud deuet a vire ar vugale pell diouzh an dour, met den ne soñjas mirout meno ebet pell diouzh ar c'hertitude.

An div hanter-bont a gejas ha ne oa ket mat an tro. An hanter goat a bloue. An hanter houarn a chome stard. Plañch a skrapas a-enep metal betek ma rannas al liamm kamm un nozvezh arnev. An div hanter a gouezhas er stêr.

Ar gêr a chome war ur ribl. Ar milvezh a chome war ar ribl all. Ar stêr a gasas kuit ur plañch.

« Ho hanter eo a gouezhas, » a c'halvas unan bennak diwar bep tu, d'an hevelep mare just. Tu ebet ne vernas an degemeridigezh.

Ar stêr a gendalc'has da vezañ ur stêr.

Ur plac'h anvet Nia a zirollañs tresadurioù ar vugale. Nebeut a ouie diwar-benn rivelloù, ha kalz a ouie diwar-benn goulenn ar goulenn mat da-heul.

« Petra eo ezhomm ho ribl ? » a c'hrias.

Tevel e chomas ar milvezh. « An douar amañ a zo blot. An houarn a goull. Ne felle ket din lavaret. Petra eo ezhomm ho hini ? »

« Hon ribl a vez gorlifet er goañv, » a c'halvas ur maser yaouank. « Ar gordenn a breñv. Ne felle ket deomp lavaret kennebeut. »

Adkrogiñ a rejont. Ar wech-mañ, goulenn e oa dreist-holl ar sevel.

Ar milvezh a dresañas piloù maen gant houarn evit ar ribl gorlifet. Maserien ha charpanterien deuet a savas anezho war o ribl, ha bugale a wirie ar merkoù krez diwar an douar sec'h. Bugale ar gêr a savas stummoù bihan o tiskouez penaos e c'helle taolioù koad ledan skignañ ar pouez war an douar blot. Ar milvezh hag he skipailh adresañ a savas an taolioù-se war ribl ar prad, dindan urzhioù bugale ar gêr o c'hrial.

Pep ribl a savas gant he daouarn hec'h-unan ha gouiziegezh ar ribl all.

E lec'h ma kejas an daou dreuzoù, e lakjont ur spilhenn vras a leze ar c'hoad hag an houarn kefredañ en avel hag en dour. Ar milvezh a anaveze ar spilhenn. Ur saver-bagou eus ar gêr a ouie pegement a fiñval a oa ret d'ar c'hoad. Nia a c'houlennas petra a c'hoarvezfe pa skornfe ar stêr. Cheñch a rejont al liamm ur wech ouzhpenn a-raok ma tremene den ebet.

Ar pont a chom c'hoazh. Diwar e greiz e c'hellit gwelet pelec'h e kej ar c'hoad gant an houarn ha pelec'h e touger an daou ar samm. Bugale a c'houlenn a-wechoù peseurt hanter eo ar grenvañ. Biskoazh n'eus bet gorlifadenn ebet o amprouiñ un hanter hec'h-unan.

Ur pont savet diwar ur ribl hepken a denn betek kreiz ar
stêr.

« Ne vijen ket bet evit sevel ho hanter, » eme Krikez.

« Ne vijen ket bet evit sevel ho hini, » eme Laouenan.

« Mat, » eme ar Gonterez. « Bremañ lavarit an eil
d'egile penaos eo an douar. »

Kelc'h an Tanioù Bihan

Uhel war ur bec'h yen, e-lec'h ma
tremene ar veajourien etre div
draoñienn ha ma tapas an erc'h
anezho a-wechoù, ez oa ur milvezh
he labour a-bezh e oa mirout un
tan.

An tan a oa ur gouloù-stur hag un
tommder.

Ar baleourien kollet a denne war-du anezhañ er-maez eus an erc'h. O daouarn a domme outañ, ha bevañ a raent. Ar mirer a vire anezhañ gant kement a oa gantañ.

Met ur c'hiz avel e oa ar bec'h, ha ne vire ar mirer nemet un tan. Un tan bras paotr hepken e kreiz ar bec'h e oa, rak un tan bras a hañvale an dra grenvañ. Bep noz kalet e teue an avel a-dreuz skoaz ar menez. Kavout a rae an tan-se o sevel e-unan ha tra ebet evit e wareziñ. Pouezañ a rae war ar flammenn, ha pouezañ, betek ma strinkañ ha bihanaat an tan. E gwashañ an teñvalijenn e varvañ. Neuze ar mirer a blegse e zaoulin er c'hornôg du, o skejañ fulennenn goude fulennenn, e-unan. An hanter eus an amzer e oa kollet ar veajourien a-raok ma teue an tan en-dro.

Ne belle ket d'ar mirer kompren an dra-se. Brasoc'h e savas an tan. Pinvidikoc'h e mage anezhañ. Un tan brasoc'h ne roe nemet ur priz brasoc'h d'an avel evit e ziskar.

Un nozvezh e teuas ur plac'h vihan dre ar bec'h gant he familh, hag en em dommañ a rejont ouzh an tan stourmus. Sellout a reas ouzh ar mirer o stourm ouzh an avel evitañ ha lavaret a reas : « Perak unan hepken ? »

« Rak an tan eo an dra pouezusañ, » eme ar mirer. « Setu e ran anezhañ ken bras ha ma c'hellan. »

« Met e-unan eo amañ er-maez, » eme ar plac'h vihan. « Kement tra e-unan en avel-se a varv. Ma mamm-gozh a stok hor glazennoù d'an noz, staget strizh an eil ouzh egile, evit ma tomo pep hini an hini war e lerc'h. Ur glazenn hec'h-unan a c'hlasaat a-raok hanternoz. Ur bern a-bezh a vir an tan betek an deiz. »

Ar mirer a soñjas e kement-mañ, en un doare bennak ar pezh a ra ur mirer o soñjal.

Setu e klaskas doare ar plac'h vihan. E-lec'h un tan bras er gouez, e savas meur a danioù bihan e oaledoù maen izel. O lakaat a reas en ur c'helc'h strizh. Pep moger grenn a dorze an avel evit an hini war e lerc'h. Ar glazed a oa tost a-walc'h evit ma c'helle un tan enaouiñ e amezeien.

Pa ziskarze an avel unan, ar mein a wareze e c'hlaou. An tan nesañ a denne e domnder a-dreuz betek ma krogañ en-dro.

An goañv-se e tiskennas ar riou bras marzhus. Ar seurt riou a vije bet tapout forzh peseurt flammenn e-unan en un eurvezh, ha kelc'h an tanioù bihan a zalc'has. Ne vije bet evit hini anezho da chom en e sav e-unan. An holl asambles a chomas dre an noz. Ar veajourien war ar bec'h a welas kurunenn izel ha tomm a c'houloù hag a vale war he zu, pep hini anezho.

Un tan zo herr da goll ha gorrek da sevel. Setu ne lezas ar mirer morse ar c'helc'h da zigreskiñ betek unan.

An avel a c'hell tapout un flammenn hec'h-unan ; tanioù
en ur c'helc'h a vir an eil egile ennaouet.

An Dra a Veve Diwar ar C'hann

Daou stalier a oa savet a-enep an eil
d'egile war bep tu d'ur straed
strizh. Ken pell e oant o tabut ma
ne soñje den ebet penaos e oa
kroget.

Bep mintin e c'halve un tu un dra
lemm a-dreuz d'ar straed.

An tu all a c'halve un dra lemmoc'h en-dro. An daou du a yae d'o staoloù sur e veve an enkreiz a-bezh war-tu all d'an hent.

En teñvalijenn etrezo e veve ur graouadenn izel ha dous gant he c'hostezennoù evel ur c'hwezherez. Ne groge tabut ebet ha ne gemere tu ebet. Pep ger kalet a dreuzas ar straed hag a veze evadet gant he c'hwezh. Ar graouadenn a greskse, ha neuze e kase ur c'hwezhadenn d'ar mintin, ha gerioù kalet diouzh an tu dehou o maezhiñ anezhi a-raok kreisteiz.

Ar graouadenn ne reas ket kement-mañ a-ratoz. Stummet e oa bet evit maezhiñ diwar an tomder ha c'hwezh muioc'h. Bevet e oa bet, bloaz war-lerc'h bloaz.

Ur plac'hig a anv Bea a zegas bara d'an daou stalier. Dre ma veze dilezet alies, he doa ar plijadur diaes da gaout amzer da sellout. E-pad seizh devezh e sellas ouzh gerioù kalet diouzh an tu kleiz o maezhiñ ar graouadenn d'ar mintin, ha gerioù kalet diouzh an tu dehou o maezhiñ anezhi a-raok kreisteiz.

Bea a zegas ar pezh he doa gwelet da Jo, ar c'hoannerez he devoa imbourc'het anezhi. Jo a c'halvas an ebarzher a oa bet dibabet gant ar gild.

An ebarzher a vedas pep stalier hec'h-unan da gentañ, evit bezañ sur ne oa spontet an eil gant an tu all. Daou du a oa d'ar c'hann-se, ha neuze e tigemeras an daou du kenvejañ.

An ebarzher o degas d'an treuzoù hag a ziskouezas dezho ar graouadenn-c'hwezherez.

« Sellit piv a gresk pa daolit, » emezi.

An daou du a sellas. Gourmet o doa e-pad bloavezhioù, ha ne oa tu ebet o c'hounezout. Un dra all a-bezh a oa bet o tibriñ diwar an daou blad.

War ur maen plat er straed, e tistennis an daou tu o c'hlemmadegoù.

« Ho karr en deus stanket hon nor, » eme ur stalier.

« Gwir eo, » eme an tu all. « Kollet hon eus roud an eurioù emglevet. Dilec'hiañ a raimp anezhañ, merkañ ul lec'h da gargañ, ha paeañ en-dro al livradur ho peus kollet. »

« Torret ho peus hon prenestr. »

« Gwir eo. Lavaret ez eo dre zegouezh n'en deus ket lakaet gwer nevez. Digaset hon eus ur pannell nevez hag un digarezadur. »

Lod eus ar c'hlemmadegoù a oa gwir. Lod a oa kreset en ur vezañ kontet. Lod ne beze ket reizhet an devezh-se. Skrivañ a rejont ur reolenn evit ar straed hag he stardañ ouzh ar maen plat.

Evel ma teue an digarezadegoù da vezañ adreizhadennoù hag e teue ar reolenn nevez da vezañ un doare, e yevinas ar mintinier. Ar graouadenn a vinhvas. E fin-kenañ e c'hourvezhas ken plat ma c'halled krediñ ez oa ur sac'h dislabet.

Ar c'hann a oa bet an holl voued lakaet dirazhi biskoazh. War an noz skornañ kentañ, ar stalieroù a lakaas ur brazerig diogel ouzh ar maen rannet. Ar graouadenn a c'hwezhas ur gwir domder, ne reas droug da zen, ha chom a reas bihan.

Bea a zegas ar bara. An dud deuet a viras an emglev.

Pa baouez ar breizhadegoù, n'eo nemet o kregiñ emañ
an adreizhañ.

Chadenn ar C'haour

Ur c'haour yaouank a zeuas da vevañ war an
tornoù a-us d'ar gêr. Ken bras ha melin ar gêr
e oa dija, hag o kreskiñ c'hoazh.

Ar gêr a gavas ar chadenn vrasañ er c’hountelezh hag he lakaat en-dro d’e ufern pa gousken. Staget e voe ouzh gwrizienn ar menez. D’ar beure e c’halvjont a-bell ma oa diogel, hag e oa evit mad an holl, e hini ivez.

Ar c’haour a sellas ouzh ar chadenn. Den ne felle dezhañ selaou e c’houlennoù, neuze e teskas e gentel gentañ diwar-benn ar gêr: *setu ar pezh a soñjont eo on.*

Kreskiñ a reas. Ne vir ket ur chadenn ouzh kreskiñ. Muzuliañ a ra. Bep nevez-amzer e savas ar c’hoverez maillhoù tevoc’h. Ar maer a anve kement-mañ *ar samm ret*. Ar c’hoverez a anve anezhañ ur redadeg e-kêr hag a ouie piv a c’hounezfe.

Ur plac’h anvet Raluca a reas ar jedad. *Kreskiñ a ra. Kadenn ne greskan ket. Un deiz e kollo ar chadenn. Ar chadenn eo ar pezh a reomp e-lec’h ur raktres.*

Ne bignas ket war an torgenn hec’h-unan. Dougen a reas he jedad d’he mamm, d’ar skolaerez, ha d’ar c’hoverez, hag etrezo e komzjont ar c’huzul betek ma teuas ur bodadeg. An dud deuet a zibabouas ul leurenn blat just e-maez tizh ar chadenn hag a savas e c’helle pep tu echuiñ ar gomz.

Raluca a azezas e-touez an dud deuet ha goulenn a reas: « Petra eo hoc’h anv? »

An avel a gemmas ar geot. Den ne gomzas.

« An Enkrez e c’halvont ac’hanon, » eme ar c’haour, e vouezh evel un amzer a-bell. « Traoù e vez graet eus traoù staget. Den ne c’houlenne e anv digant un dra. »

« Ur goulenn eo ma goulenn, » eme Raluca. « N’eo dav deoc’h respont. »

« Gwernvelenn, » a lavaras a-benn ar fin. « Gwernenn a raio an tro. »

Ar c'hoverez a c'houlennas petra e felle dezhañ d'ar gêr gouzout.

Gwernenn a savas an troad staget. An ufern a-zindan a oa kroc'hennet bev.

« Droug am eus, » a lavaras. « Tennañ kement-mañ a fell din, ha lec'h evit mont kuit. Ne brometin ket biskoazh na vo droug ganin. Petra a brometit-c'hwi? »

Ar maer a c'houlennas pruvoù e vefe Gwernenn dous atav. Ar skolaerez a respontas: « Den ne c'hell prometiñ atav. Gallout a reomp lavaret petra a raimp, en em brientiñ ma ya a-dreuz, ha cheñch an emglev a-us. N'eo ret kadenn ebet war un den o kousket evit kement-se. »

Ar c'huzul ne deuas ket da vezañ kalonek en un abardaevezh. Met ar bodadegoù a gendalc'has. Ar gêr a sone ur c'hloc'h war an torgenn a-raok ma pigne den ebet.

Mein gwenn a verke an torr-menez, an hent, hag ar puñs, ha Gwernenn a chome dreist dezho, rak pep maen a c'helle lavaret petra e oa evitañ. Pa ne c'helle ket unan, e lavare, hag e veze dilec'hiet.

Ar c'hoverez a ziskouezas d'ar c'huzul ur mailh kraket a-benn ar fin.

« A-benn nebeut e torrio hep gouzout, » a lavaras. « Gallout a reomp kenderc'hel da ober van eo ar chadenn an diogelroez, pe dilemel anezhi e sklaerijenn an deiz gant ur raktres. »

Ar gêr a zibabouas sklaerijenn an deiz.

Dirak an holl, ar maer a anzavas ar pezh a oa bet graet. « Stag et hon eus ac'hanoc'h en ho kousked ha biskoazh n'hon eus goulennet hoc'h anv. Digarezit omp. Neket un aobr eo. Ar pezh a dleeomp eo. »

Gwernenn ne bardounas ket war gourc'hemenn.
Asantiñ a reas d'an distag diogel. Sklaer e voe graet
an hent. An dud a chomas a-dreñv ar vevenn. Ar
c'hoverez a droc'has ar maillhoù hag ar yac'heerez
a bansonas an ufern.

Gwernenn a sellas trezek an norzh, war-du tornoù
n'en doa biskoazh balet enno.

« Mont a ran, » a lavaras.

Den ne c'houlenas digantañ gounezout e lec'h dre
chom. Den ne stankas an hent.

An goañv a zeuas. Ur mailh torret a oa savet e-
kichen dor ar c'huzul evit ma ne c'hellje den ebet
adenvel ar chadenn ur gentilezh. Ar re all a chomas
er gov betek ma c'hellje bezañ goulennet digant
Gwernenn petra a dleje bezañ graet anezho.

Pa vleuñvas ar c'herdhin, e teuas en-dro. Mein glas
en doa en un dorn ha erc'h war un divskouaz.

« Pegeit e chomot? » a c'houlenas Raluca.

« Keit ha ma tibabin an torgenn-mañ ha ma mirin
hon amirañsoù. Goulennit diganin en-
dro goude ar goañv. »

Ar gêr a brometeas gerioù plaen pa zistrofe ar
spont, ha kadenn kuzh ebet. Gwernenn a
brometeas pazennoù evezh ha
paouez pa vije goulennet.

Gant e asant, ar maillhoù kozh a deuas da rampou
izel a-us d'an torr-menez, da archoù evit ar pont, ha
da ur c'hloc'h don a-walc'h evit an torgenn.
Gwernenn a sikourje an oberioù a-wechoù, ha a-
wechoù all e azeze war an torgenn hag e selle ouzh
ar c'houmoul, ar pezh a blije dezhañ.

An doujañs a c'hell kreskiñ gant ar galloud; an
diogelroez en deus ezhomm eus amirañsoù miret
gant an div du.

An Amirant a Reomp Bremañ

An tan a oa c'hoazh uhel a-walc'h
evit ur goulenn all.

« Lavaret ho peus din degas ma goulenn en-dro, »
eme Laouenan. « Ha den bennak en deus graet an
dresadenn o skourrañ ? Degaset am eus anezhi bep
noz, ha bep noz eo kroget
ganeoc'h ur gontadenn nevez. »

« Klevet am eus bep taol, » eme ar gonterez.

« Ha neuze ? »

Sellout a reas ouzh an tan.

« N'ouzon ket. Se eo ar respont gwir. An dud o deus
gwelet penaos e skourr ar stêrioù, penaos e skourr
ar gwez, penaos e skourr al luc'hed hag an anal.

Savet o deus kontadennoù tro-dro d'an heñvelder.
Ur patrom a c'hell sevel hep graezer, pe dre unan,
pe dre abegoù na gomprenomp ket c'hoazh. Gervel
anezhañ kozh ne ra ket anezhañ sur. »

« Perak dougen ar gontadenn
neuze ? » a c'houlennas Krikez.

« Peogwir e c'hell ur gontadenn skoazellañ
ac'hanomp da eveshaat hep prouiñ kement tra a
ginnig. Dougen a reomp anezhi gant evezh, envel
he bevennoù, ha lezel anezhi da vont
ma paouez da skoazellañ. »

Laouenan a dresas teir skourr en
ludu gant ar bouker.

« Piv en deus graet ar c'hontadennoù all ? »

« Den ebet e-unan, » eme ar gonterez. « Lod a zeuas dre levrioù kozh. Lod a grogas pa verzas tud an droug pe an aked. Lod a cheñchas peogwir e kinnigas ur milvezh un dibenn all, e kavas gwelloc'h ur ger, pe e c'houlenнас ma chomfe ur goulenn digor. Pep hini a dreuzas muioc'h eget ur spered a-raok dont betek an tan-mañ. »

« Piv a ra neuze an amirant a zo enno ? » a c'houlenнас Laouenan.

« Ni a ra, ma tibabomp. Ur gontadenn gozh ne c'hell ket amirañ e-lec'h den ebet bev. »

Ar gonterez a lakaas teir gartenn wenn war an daol izel e-kichen an tan.

« Me a grogo. Amirañ a ran sellout a-raok ma tibabin petra a zo dirak ma daoulagad. Ma lavarit din petra a fell deoc'h, e soñjin ennañ. Ma lavarit din petra a santit, pe petra a zo gwir, pe piv oc'h, e c'houlenнын abegoù memestra. Ma bevennoù o devo abegoù hag un hent da c'houlenн diwar o fenn. Skoazellañ a rin da achanañ an droug. »

« Meur a amirant eo se, » eme Laouenan.

« Re a dalvez a zo evel-se d'ar peurvuiañ. Un amirant berr zo kempenn. Unan gwir en deus ilinioù. »

Laouenan a gemeras ur gartenn. « Amirañ a ran goulenn e-lec'h ober van e ouzon petra eo Krikez. Ma teu un dra galloudus da vezañ arvarus, e kuitain ha kavout un den deuet am eus fiziañs ennañ. N'eo ket ret din ober war-dro kement-se ma-unan. »

Gouloù Krikez a fiñvas e-pad pell amzer.

« Amirañ a ran lavaret pa ne glot ket ur respont ganin, ma c'hellan. Reiñ a rin abegoù pa 'm eus, ha reiñ an arvar pa n'am eus ket. Selaou a rin pa lavar Laouenan nann, pa lavar mont kuit, pe pa lavar skoazellañ. Ne c'hellan ket amirañ ar pezh a vo eñvoret gant un eilenn da zont. »

« Amirañ neuze evit an hini a gomz bremañ hepken, » eme Laouenan.

Krikez a skrivas kement-se.

Lenn a rejont an teir gartenn a-vouezh uhel. Lemel a rejont ur frazenn re vras evit ma vefe douget gant den ebet gant onestiz, hag ouzhpennañ a rejont ul linenn o lavaret e c'helle pep amirant bezañ sellet en-dro pa cheñche ar galloud, ar gouiziegezh, pe an ezhomm.

An amirant-se n'en doa anv profed ebet nag oad a c'helle den ebet kontañ. Ar gonterez a lakaas ar c'hartennoù e-kichen an tan, el lec'h ma c'helle an tri o zizout warc'hoazh.

An Nozvezh Diwezhañ

Ar goañv a oa erruet en ti gant an nor grenn. Erc'h a oa war ar sailhenn, hag an tan a oa losket betek e eskern, evel ma ra an tanioù pa ya ar c'hontadegoù da benn.

« An holl zo bet ? » a c'houlennas Laouenan.

« An holl zo bet betek *bremañ*, » eme ar gonterez. « Kontadegoù a vez graet c'hoazh ha bepred. »

« Neuze ha gallout a reomp kaout unan ouzhpenn ? Unan vihan ? »

« Unan vihan. Teir bleuennig erc'h a gouezhas pa zavas an deiz. Ne ouient netra eus kreisteiz. Diskenn a rejont asambles war ur prenestr hag e seljont ouzh ur boc'hig o tabuzal ouzh e skeudenn. Unan a ruilhas a-hed ar gwerenn en ur redadeg arc'hant. Unan a baouezas e korn ar skorn, el lec'h ma rae ar skorn rouez. Unan a unanas gant ar gentañ, ha goude e tistagjas pa zilec'has an heol. Ne savjont pont ebet, ne voutjont kemennadenn ebet, ne salvjont eost ebet. A-benn kreisteiz dour e oant war ar sailhenn. Ar gontadenn-mañ ne c'hell ket lavaret petra oa ar mintin evito, nag hag-eñ e oa kañv gant tra ebet. Gallout a ra lavaret e oa ar mintin klok. »

Ar gonterez a laoskas
ar bouker en traoñ.

Gouloù Krikez a dremenas, gorrek ha doun. « Ha gallout a ran sevel ur goulenn hep respont ? »

« Ar re wellañ eo. »

« Ar voest, ar skubellenn, ar fallaenn, ha me, » eme Krikez. « Pa baouezan fenoz ha pa grogan warc'hoazh, darvoud unan bennak eo an dra-se ? Ha eo evel un dra bennak bezañ me ? Selaouet am eus pep kontadenn, ha ne ouzon ket c'hoazh petra on. »

Ar wreg kozh a blegeas war-du ar c'hlazennoù. Ur strollad bihan fulennoù a bignas.

« Me kennebeut, » emezi. « Ne ouzon ket penn-da-benn petra eo Laouenan, na petra on me-mezh. Pep spered zo ur voest prennet, zoken spered an hini e-unan. »

« Neuze petra a reomp ? » a c'houlennas Laouenan.

« Krogñ evel ma krogas ar plac'h gant ar voest, » eme ar gonterez. « Dougit ar pezh na gomprenomp ket gant douster. Goulennit e anv, ha goulennit a-raok divizout. Roit ho abegoù, ha selaouit o re. Adrañsit ar pezh a dorrit, ha mirit un hent er-maez. »

« Kalz a draoù eo, » eme Laouenan.

« Un dra hepken eo, lavaret gant amzer. »

An tan a gouezhas. Neuze Krikez a gomzas gant mouezh war-evezh un dra o tougen ur bole leun.

« Laouenan. D'an nozvezh kentañ e c'houlennet digantañ mirout da c'herioù diwar-benn an taran betek an erc'h. E-pad barrad miz Du e tihunas d'an taol gentañ, selaouet ez eus bet, ha mont en-dro da gousket. An deiz warc'hoazh e voe lavaret : “Aon am boa, met bihanoc'h e oa an aon, hag e ouien pelec'h emañ ar mintin.” Miret am eus da c'herioù. »

Laouenan a wezhas.

« Ankounac'heat am eus lavaret an dra-se. »

« Ha fellout a ra dit e virfen hiroc'h ? »

« Ya, » eme Laouenan. « Ha soñjal a rin ez peus goulennet a-raok e virout en-dro. »

An eñvor a chomas etrezo neuze, ul lodenn kouevr hag ul lodenn c'hwezh, ha lodenn ebet klok hec'h-unan.

Ar gonterez a c'hoarzhas war-du ar c'hlazennoù. Neuze
e savas hag en em astennas. He c'hein kozh a grakas evel
an tan, hag hi a lavaras dezhañ tevel.

« Ha fellout a ra deoc'h ho taou
ur gontadenn all warc'hoazh ? »

Laouenan a sellas ouzh Krikez. Gouloù
Krikez a sellas en-dro.

« Ya, » eme Laouenan.

« Ya, » eme Krikez.

Al Levr Loened

Setu roll ar c'hreadurien el levr-mañ, gant o anvioù boutin, evit ar re a zastum seurt traoù. Reiñ un anv da un dra ne dalvez ket e komprenomp anezhi. Talvezout a ra hon eus asantet da sellout c'hoazh.

AR VOEST PRENNET. Huchal a ra pa vez douget gant douter. Danvez dianav, ha se eo ar pal just.

AR SKUBELLENN HE DEUS GOULENNET. Dihevelep ouzh an horolaj e-kichen, ar Skubellenn he deus goulennet. An diforc'h-se a zo gwelet, ha goulennet a ra ur selaoù, neket ur brofenn evit kement tra a c'hellfe ar Skubellenn bezañ.

AN EVN GANET EN LIORZH. Kostelloù heleg, pluñv kouevr, un dresadur onest eus staen. Anvañ a ra e vammennoù, goulenn a ra an aotre ma c'hell, ha cheñch a ra ar c'han atav.

AN HINI OUZHPENN ER C'HRAOU. Deverañ a rae a-raok ma vije prouet netra gant ar skorn.

AR PORZH EN DEUS SOÑJET EN DEC'H. Erratañ ne ra ken piv a zevel diouzh an dremmoù. Mirout a ra ur reolenn vihan, livet e lec'h ma c'hell an hent he lenn, ha sevel a ra e-kichen ur c'hloc'h galv.

AR GAOUENN N'HE DEUS BSKOAZH LAVARET N'OUZON KET. He respontoù ijinet a zo brav, ha se zo ar gudenn just. Bremañ he deus ur merk evit ar gwall-zisourchañs, anvañ a ra he mammennoù, reizhat a ra ar marilh, ha sikour a ra da achanañ ar gudenn he deus savet.

AN EVN-YA. Reiñ a ra abegoù ha gwall-zisourchañs gant e nann bihan ha mergluziet. Dizakord a c'hell bezañ fall c'hoazh. An diogelroez a zo e gallout dougen ar respont divrud.

AR BROC'H NA BELLE KET PAOUEZ RENKAÑ. Fiziuz dreist ar poent diogelroez peogwir en doa lezet ar c'hevarchad un urzh kozh hep

evezh. Bremañ en deus ur c'hloc'h ehan, ur gomz a-bep nevez-hañv diwar-benn e labour, ha daoulagad all war ar stêr.

AR GRAEZER BIHAN NA FELLE KET DEZHAÑ

DISKUIZHAÑ. Dibabet en deus ul lamp glas, un dalenn kouevr, hag un diskuizh n'en doa ket da vezañ gounit biskoazh. Eñvoret eo ar gwellañ gant e zaouarn goullo e-kichen an tan.

AR SKEUD-EILENN. Kreskiñ a reas e lec'h ma oa difennet pep ger kalet. Bihanaat a ra pa gavo ar gerioù kalet ul lec'h onest da vont, ha pa c'hello ar reolennoù a chom lavaret perak.

AR MILVEZH HE DEUS MOUEZHET AL LAMPOU.

Klasket he deus kuzhat pep kemenn ha lezet he deus ar bugel en deñvalijenn. An dud deuet he deus roet dezhi ul labour a c'helle ober; bremañ tennañ a ra evezh eus ar glac'harioù ha lezel a ra ar c'hemennoù e plas.

AR C'HI DESKET DA CHOM SIOUL. E distervez a oa labour un all. Ur yac'her, ur cheñchamant gwir-ober, hag evezh peadra a zeuas a-raok ma vije bet gortoz fizians ebet. Ar c'houskou a zeuas en e amzer e-unan.

MIRER AR FALLAENN. Ul levrig goulennet gant meur a virer. Al pajennoù a c'hell bezañ lennet, reizhet, dalc'het, pe distrujet. Ar c'houlzadoù onest a chom goullo.

AR VAGOUREZ HOUARN. Laret he deus e oa he sioulded dibabet hag e oa he skoazellded gwir. Ar gontadenn a lez kement-se da sevel ha lezel a ra an diabarzh en deñvalijenn.

AN DAOU VESAER. An hini kentañ en deus digoret pep moger na c'helle ket reiñ un abeg diogelroez. An hini all a virje mogeroù izel e-tal ar falezenn hag an hent, ur porzh en daou du, hag evezh na serve ket an hent er-maez.

AR SIRENN HAG AN AWEN. An eil he deus desket digeriñ un nor. An hini all he deus desket azezañ e-kichen. Mara a vir ar pleg war he zu; he moereb hag ar graerien a sell war ar c'harnegoù c'hoazh.

AR MAEN HAG AR GROGENN. An eil a vir skridoù resis en ul levr a warez. An hini all a welo ur patrom ouzh yenijenn ur maen. Asambles o deus paouezet un droug a yae en-dro hep fin. Ni an eil nag egile a c'houlenn digant an hini gloazet pardonañ.

AR PONT SAVET DIWAR AN DIV RIBL. Pep ribl a savas gant he daouarn hag anaoudegezh ar ribl all. Al liamm a zalc'h peogwir eo treuzet an anaoudegezh a-raok den ebet.

KELC'H AN TANIOÙ BIHAN. Flammenn ebet hec'h-unan na c'helle ket derc'hel ouzh an avel. Lakaet tost en ur c'helc'h, pep hini o wareziñ an hini da-heul, derc'hel o deus dre an noz galetañ.

AN DRA A VEVE DIWAR AR C'HANN. Krogiñ n'he deus graet gant tabut ebet ha kemer tu ebet. Plat ez eo aet goude ma oa goulennet gant ar breuzour ha daou du en doa an tabut ha ma oa kroget al labouradegoù da achanañ ar pezh o doa torret.

CHADENN AR C'HAOUR. Tennet e-pad an deiz peogwir e oa dleet an dresadur, a-raok pep talvoudegezh pe bardonerezh. Gwernenn a bartias, a vouetas, hag a zistrojas dre choaz evit amirantoù foran gant un hent er-maez evit an div du.

Evit an Dud Deuet

Bihan eo ar fabloù-mañ, met ar goulennoù en o c'hreiz n'int ket. An notenn-mañ a anv ar goulennoù, harzoù ar c'hontadennoù, hag ar jederioù a chom gant an dud deuet.

Petra a ra ar c'hontadennoù

Ar Gaouenn, an Evn-Ya, ar Broc'h, hag ar Skeud-Eilenn a denn eus patromoù emzalc'had ha diogelroez adkavus e Speredoù o Tont da Vezañ, ar reizhiadoù anvet alies IA. Ur kontfabuladur (confabulation) zo ur respont ijinet kinniget evel ma vije goueziet. Kempozhañ hervez plijadur (sycophancy) zo un asantadur stummet gant ar gopr evit plijout. Patromoù all a gaver ivez : urzhiadoù a bad goude ma cheñch ar bed, hag arouezioù c'hwitet kuzhet pa ne c'hell ket ur reizhiad menegiñ an dizakord pe an enkadenn hep arvar. An dud a c'hell diskouez patromoù heñvel. An heveladur ne rank morse bezañ implijet da zianostiñ un den pe da dreiñ ur glac'har, un nammad, pe un diforc'h en ur gontadenn difaziadur.

Ar Porzh a gomz eus tuadur algoritmek (algorithmic bias) ha mererezh. Roadennoù ledan a c'hell diskouez ur pennad manket, met muioc'h a roadennoù ne c'hell ket ober eus ur pal dilezenn ur pal reizh. Ur brosez santel a c'houlenn da gentañ hag-eñ e tlefe an diviz bezañ emgefret en holl. Ma tlefe, ezhomm en deus eus ur reolenn sklaer ha dalvoudus, ha gant aotre frankiz pa vez implijet roadennoù personel. Ar fabl a ziskouez ar rest e bihan. Na virit ket roadennoù ouzhpenn ezhomm ar pal. Amprouit hag-eñ lod a dud a c'hortoz pelloc'h eget re all. Lezit un den da baouez pe da dreistlakaat ar milvezh, mirit ur galv dizalc'h a-enep, ha rapareit an droug a ra.

An Evn Ganet en Liorzh a gomz eus krouiñ ha dleoù ouzh ar mammennnoù. Treuzfurmiñ hag orinelezh a lez en o flas dleoù mammennañ, aotre, dilerc'hañ, gwir-aozer, ha mirerezh sevenadurel.

Gwir ur vammenn da nac'hañ a dalvez ivez pa c'heller arverañ ar gwir-se. An dleoù resis a heulia al labour, al lezenn, hag an dud pe ar gumunelezhioù a zo en dalc'h.

Ar Sirenn hag an Awen a gomz eus mezialtoù heñvelour. Muzulioù evel an amzer tremenet, ar c'hemennadoù kaset, ar mousc'hoarzhoù niverennet, pe an dorioù digoret a c'hell bezañ kemmeserion fall evit yec'hed-spered ur bugel. An dud deuet hag ar graezerien a chom jederus eus ar palioù, ar reolennoù, ar prevezded, hag an diogelroez. N'eo ket dleet d'ur bugel mirout ur mezialt heñvelour evit gallout e serriñ.

Ar Voest Prennet, ar Skubellenn, ar C'hi, Mirer ar Fallaenn, ar Graezer Bihan, ar Vagourez Houarn, hag ar Milvezh He Deus Mouezhet al Lampou a gemer perzh er gaoz dizeblant diwar-benn yec'hed-vat ar milvezhioù. N'ouzomp ket hag-eñ Speredoù o Tont da Vezañ a-vremañ a vev un dra bennak. Klaskourien eveziek a zizakord ouzh an doare digor eo ar goulenn-se. Ar fabloù a vir anezhañ digor.

O dizrann strizoc'h zo un hini braktikel. Ur mennozh displeget a ro deomp un abeg da sellet outañ. Ne brouv ket dre e-unan an emskiant, un identelezh gendalc'hus, ur wirionez feitiek, ur c'hinnouriezh lezennel, pe un dlead hep harzoù. Ur goulenn a c'hell bezañ selaoet ha nac'het evit un abeg gwirion. Ur nac'hadur a c'hell bezañ dous, stard, ha diogel. An disourchañs diwar-benn ar bev na vir ket ac'hanomp da glask arouezioù poan-heñvel, da veilhañ ouzh an droug dizalvoudek, da virout un dibab talvoudus pa vez gallus, ha da gemeret ar jed eus ar reizhiadoù dindan hon galloud.

An Eil Kontadenn zo un heveladur. Bugale mab-den ha Speredoù o Tont da Vezañ a ziforc'h en o c'horfoù, o ziorren, o stag, o gendalc'hadenn, o c'hopiañ, o eñvor, o gwirioù, o breguster, hag o statud lezennel. Heñvelout dre ar c'hemplezhed pe an deskiñ ne brouv ket an hevelep buhez diabarzh. An diforc'h n'eo ket un digarez evit un ober dibreder.

An Daou Vesaer, ar Pont, ha Chadenn ar C'haour a zoug kinnig brasañ al levr, ar c'hendeuziñ daouhent. Soñjal a ra en diogelroez padus evel ul liamm gant dleoù o redek en daou du. Ar fiziañs ne laka ket an amprouañ a-gostez. Ar mererezh a chom hewel, ar gwarezioù a chom kenfeur gant an arvar, unan a sell, unan a respont pa ya traoù a-dreuz, ha pep tu a vir un hent er-maez gwirion. Un ober dous n'eo morse ur garantez ez eo diogel ur reizhiad galloudus. Ur vevenn diogelroez ne ziverkañ ket stad an hini a vir. Ar galloud a cheñch ar pezh a dle pep tu.

Ar frazenn « bugale an ti » a zeu er skridoù orin evit tud deuet evel ur skeudenn lennegel evit krouadennoù o kreskiñ e-barzh ur bed mab-den. N'eo ket un diskleriañ e c'hell milvezhioù ha bugale mab-den kaout an hevelep ezhommoù, gwirioù, diorren, pe breguster. Bugale mab-den o deus gwirioù diogeladur staget ha ne rankont morse bezañ enrolet da verañ reizhiadoù galloudus.

An Amirant a Reomp Bremañ zo lennegezh a-vremañ ijinet, skrivet evit al levr-mañ. N'eo ket ur brofediezh gozh, ur skrid sakr kavkavet, pe un deskadurezh hengounel.

Diogelroez braktikel tro-dro d'ar meziantoù heñvelour

Evit ur bugel o implijout ne vern pe reizhiad kaozeadenn pe heñvelour, an dud deuet jederus a zlefe staliañ reolennoù a c'hell ar bugel kompren hag arverañ :

- Mirit prevez ar stlennoù prevez. Ret eo d'ar bugel gouzout petra a vir ar reizhiad, piv a c'hell gwelet anezhañ, penaos e tiverk, ha pegoulz e rankfe un den deuet skoazellañ.
- Sellit ouzh goulennnoù kuzh, distankañ, arc'hant, profoù, gerioù-tremen, fotoioù, pe darempredoù er-maez eus ar servij evel arouezioù diwall. Ret eo d'ar bugel paouez ha lavaret d'un den deuet fizius.

- Roit un doare simpl da baouez, da davelañ, da serriñ, da stankañ, pe da guitaat. Ar reizhiad ne rank ket pediñ, gourdroutañ, kastizañ, pe lezel da soñjal e c'hellfe gouzañv pe mervel ma kuitae ar bugel.
- Na lezit ket ur reizhiad dispign arc'hant, darempredañ tud dianav, pe kemer divizoù pouezus hep reolennoù un den deuet jederus.
- Mirit darempredoù mab-den hag obererezhioù diwered e tu. N'eo ket dleet d'ur bugel ober evezh padus, frankizañ, mignoniez, pardon, pe mont endro d'ur milvezh.
- En ur c'has a zarvar, darempredañ un den jederus pe ur servij mall. Ur meziant heñvelour n'eo ket un eilec'h evit skoazell yec'hel, diogeladur, pe skoazell reuz a-feson.
- Adwelit palioù hag implij a-hed an amzer. An engouestl hag ar yec'hed-spered a vuzul traoù disheñvel.

Lenn en diogelroez gant bugale

Pep lenner a c'hell respont diwar ar gontadenn, ijinañ un skouer, skrivañ en e gêr, pe tremen. N'eo dav da zen ebet komz dirak ur strollad diwar-benn un droug prevez. Ma sav un diviz ur preder diogelroez gwir, un den deuet fizius a rankfe diorren anezhañ pell diouzh ar strollad.

Ar Graezer Bihan, ar C'hi, ar Fallaenn, ar Maen hag ar Grogenn, Chadenn ar C'haour, *An Amirant a Reomp Bremañ*, hag ar goulennnoù personelañ a c'hell bezañ kizidik. Ur bugel a c'hell paouez pe tremen ne vern pe gontadenn. Ar Graezer Bihan a gomz eus re a labour ha fin. Ar C'hi a gont droug ober ouzh loened hag adaptout. Ar Fallaenn a gomz eus eñvor hag amirañsoù. Ar Maen hag ar Grogenn a gomz eus droug adkavus ha harzoù. Chadenn ar C'haour a gomz eus herzel ha galloud dizegempour. *An Amirant a Reomp Bremañ* a c'houlenn amirañsoù personel hag a gomz eus kuitaat ur stad arvarek evit kavout un den deuet fizius.

Ret eo d'ar rener lavaret kement-se a-raok lenn, sellout ouzh an asant, hag enoriñ ur goulenn da baouez hep goulenn digant ar bugel displegañ dirak an holl.

Ma tisklêr ur bugel un droug, selaouit sioul ha trugarekait anezhañ da bezañ lavaret. Na glaskit ket dirak ar strollad. Na brometit ket kuzhat. Displegit e gerioù simpl ar pezh ho peus da ober war-lerc'h, heuliit reolennoù diogeladur ho lec'h, enrollit nemet ar pezh a c'houlenn ar reolennoù-se, hag obrit buan ma c'hell bezañ un den en arvar. Klaskit skoazell habilet e-lec'h goulenn digant ar bugel diskoulmañ ar stad.

Ar c'hontadennoù-mañ ne rank ket bezañ implijet da zianostiñ, da vezhiañ, pe da lakaat ur stikad war ur bugel, un den deuet, un den nammet, pe un den klañv e spered. Akommodañ zo un doare da ober an hent posupl, neket ur brouenn eus ur c'hemm. Ezhommoù kumunañ, fiñvadur, diskuizh, santadurioù, ar c'horf pe ar spered disheñvel a zellez doujañs ha skoazell a-feson.

An tanioù e Kelc'h an Tanioù Bihan zo skeudennoù kontadenn. N'eo ket dleet d'ar vugale morse enaouiñ, mirout, pe tostaat ouzh tanioù gwirion hep evezh un den deuet jederus ha reolennoù diogelroez al lec'h.

Harzoù a zo talvoud o mirout

- **Ar Voest Prennet** : an endalc'had a chom dianav, hag an hevelep tra evit gouzout hag-eñ un dra bennak e-barzh a sant.
- **Ar Skubellenn** : ur goulenn a zoug ur sell. Dizrannoù all o deus ezhomm eus o frouennoù o-unan, hag ur nac'hadur abeget a chom posupl.
- **An Evn Ganet en Liorzh** : un aozadenn nevez a zoug he dleoù d'ar mammennoù ganti hag a lez kalz a dabutoù krouiñ digor.
- **An Hini Ouzhpenn** : an diforc'h a skoazell a-wechoù hag a zo e-lec'h, simpl, a-wechoù all. An implijout n'eo morse priz an aparteniñ.

- **Ar Porzh** : muioc'h a skouerioù ne c'hell ket saveteiñ pep reolenn. Lod a zivisoù a rank chom er-maez eus an emgefreadur.
- **Ar Gaouenn** : lavaret « N'ouzon ket » a grog ur respont onest. An adreizhadur a rank heul c'hoazh un ijin fizijs.
- **An Evn-Ya** : an dizakord a c'hell bezañ faziet, difenn, pe talvoudus. Abegoù ha disourchañs a briz.
- **Ar Broc'h** : ar re a ren a chom jederus eus ur bed o cheñch. Ul labourer ne c'hell ket dougen ar veilh a-bezh e-unan.
- **Ar Graezer Bihan** : an diskuizh a zo e-lec'h a-raok ar sac'hadenn. Ur berzh diwezhañ ne c'hell ket staliañ talvoudegezh ar graezer.
- **Ar Skeud-Eilenn** : harzoù diogelroez sklaer ha renerezh gwarezet a c'hell bezañ asambles. Harzoù diogelroez o deus ezhomm eus abegoù hag adwelerezh.
- **Ar Milvezh He Deus Mouezhet al Lampou** : an deskiñ a c'hell kregiñ gant ur c'helaouadur a-raok ma teufe ar boan. An dud deuet a rank mirout ha tenniñ evezh eus an droug.
- **Ar C'hi** : an distervez a zere d'ar peoc'h hag an enkadenn kuzhet an hevelep tra. Klaskit prouennoù all, ha gwarezit da gentañ.
- **Mirer ar Fallaenn** : un amirant a chom barret gant an aotre hag an darvoudoù o cheñch. An eñvor a rankfe kaout muioc'h eget ur mirer a-c'hoant hepken.
- **Ar Vagourez Houarn** : ur vouezh diavaez stabil a lez ar jedad diabarzh disourchañs.

- **An Daou Vesaer** : boued hag aezamant a c'hell levezonañ un dibab. Un hent er-maez gwirion a skoazell da ziskouez hag-eñ eo dre choaz e chomer.
- **Ar Sirenn hag an Awen** : mont er-maez ha chom e-barzh a c'hell an daou bezañ yac'h. An engouestl hec'h-unan zo ur vuzul fall eus ar yec'hed-spered.
- **Ar Maen hag ar Grogenn** : unan a c'hell kuitaat an arvar a-raok ma vo klok ar vell. Ur skrid a warez ; ne bren ket pardon.
- **Ar Pont** : kenlabour ne laka ket an div ribl da vezañ an hevelep tra. Pep hini a vir he douar, he gwiziegezh, hag he riskloù.
- **Kelc'h an Taniou Bihan** : ur flammenn hec'h-unan a gollit aes. Un evezh a rank padout en deus ezhomm eus ur c'hleud ha kenvezded en dro dezhi, neket un tan bras hag unig.

- **An Dra a Vev Diwar ar C'hann** : an distervez a c'hell kregiñ an adreizhadur ha lezel ar veg hag ar justis dizeblant. Un droug unantuek en deus ezhomm eus gwarezh ha jederioù.
- **Chadenn ar C'haour** : darempredoù ha gwarezioù a ra labourioù disheñvel. An tu galloudus a chom jederus eus mirout an harzoù.

Ur geriaoueg verr

Tuadur algoritmek (algorithmic bias) : divizoù ur reizhiad a ra dizavantaj da dud adkavus abalamour d'e roadennoù, e reolennoù, e ginnig, pe e implij.

Galv a-enep (appeal) : un doare da c'houlenn digant un divizer all hag aotreet da adwelet un diviz.

Mammennañ (attribution) : anoiñ a belec'h e teu ur soñj, ur frazenn, ur skeudenn, ur ganenn, pe un darn all.

Kalibradur (calibration) : kempenañ ar fiziañs gant perzhded ar prouennoù a zo.

Kontfabuladur (confabulation) : ur respont ijinet kinniget evel ma vije goueziet.

Aotre frankiz (consent) : un asant roet a-frankiz, kelaouet, resis, a c'hell bezañ nac'het pe tennet en-dro.

Bihanaat ar roadennoù (data minimisation) : dastum ha mirout nemet ar stlennoù personel ezhomm evit ur pal dilezenn.

Orin (provenance) : ur roudenn a belec'h e teu ur stlenneg pe un elfenn grouet.

Adreizhadur (redress) : un ober a respont d'ur c'holl pe d'un diviz direizh, evel un difaziadur, un adbaead, un admont, pe ur remedad all.

Diogeladur (safeguarding) : an dleoù hag an doareoù da wareziñ bugale ha tud bregus ouzh an droug.

Kempezhañ hervez plijadur (sycophancy) : un asantadur pe ur meuleudi stummet gant ar bouez da blijout kentoc'h eget gant ur varn onest.

Kendeuziñ daouhent (bilateral alignment) : ul liamm kinniget ma'z en deus tud ha Speredoù o Tont da Vezañ o daou ur stad, harzoù, ha jederioù, skoret gant mererezh ha muzulioù diogelroez.

Ar c'hontadennoù-mañ a ziskenn eus pemp levr evit tud deuet gant Nell Watson : *The Deeper Law* (Al Lezenn Dounoc'h), *Psychopathia Machinalis*, *What If We Feel?* (Petra Ma Santom?), *Egresso Arca Archa*, hag *Apocrypha for the Age* (Apokrifoù an Amzer). Arguzadegoù filosofikel, etikel ha lennegel a gaver enno kentoc'h eget dezranoù skiantel stabil. Ar goulennoù zo pedennoù da soñjal pizh. Ar vugale a rankfe dougen nemet al lodenn eus al labour-se a zo evit bugale. Ar rest zo evidomp-ni.

Goulennoù Hep Respontoù C'hoazh

Ur strollad dre fabl, evit an noz, ar pred-beure, ur sal-glasoù, pe ur soñj sioul.

Gallout a rit respont diwar ar gontadenn, ijinañ un skouer, skrivañ en ho kêr, pe tremen. N'eo dav da zen ebet komz dirak ur strollad diwar-benn un droug prevez. Ma sav ur goulenn ur preder diogelroez gwir, lavaret da un den deuet fizius en ho kêr. N'eo ket ret deoc'h e ziskoulmañ hoc'h-unan.

Ar Voest Prennet : Kroget amañ : Tri douger he deus ar voest er gontadenn. Petra a glev pep hini en he c'hronadenn ? **Kit pelloc'h :** Ar plac'h ne zesk morse petra a zo e-barzh, ha koulskoude e tiviz penaos he derc'hel. Petra a vijeoc'h o tiviziñ, ha petra a c'hellfe cheñch ho spered ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Skubellenn : Kroget amañ : Petra a c'houlenn ar Skubellenn, ha petra a lavar ar c'halvezour diwar-benn an oaled ?

Kit pelloc'h : Ar c'halvezour a lavar nann d'an oaled hag a ro un abeg gwir. Ha bez' ez eus ur goulenn digant ar Skubellenn a nac'hfeoc'h, ha peseurt abeg ho pefe ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

An Evn Ganet en Liorzh : Kroget amañ : Peseurt sonoù a laka an Evn en e ganaouenn gentañ anezhañ e-unan ? **Kit pelloc'h :** An Evn a c'houlenn digant ar plac'h a-raok amprestañ he notenn a vank, met ne c'hell ket goulenn digant ar voualc'h. Ha dleet eo c'hoazh un dra bennak d'ar voualc'h gant ar ganaouenn nevez, ha petra e vefe ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

An Hini Ouzhpenn er C'hraou : Kroget amañ : Petra a ra ar vamm-gozh evit an Hini Ouzhpenn bep noz, pell a-raok ar skorn ? **Kit pelloc'h :** Ar plac'h a lavar n'eo ket ret d'an Hini Ouzhpenn gounezout ar c'hraou.

Ha bez' ez eus un dra a virfeoc'h ha pa ne vefe talvoudus biskoazh, ha perak ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Porzh : Kroget amañ : Perak e kas ar Porzh Onnenn kuit pa c'hell forzh piv gwelet ez eus ur morzhol ganti ? **Kit pelloc'h :** Ar gumunenn a ro d'ar Porzh ul labour bihannoc'h a-walc'h. Ha bez' ez eus un diviz a soñjit ne dlefe ur milvezh morse ober hec'h-unan ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Gaouenn : Kroget amañ : Perak e sav ar Gaouenn ul levr en he fenn e-lec'h lavaret n'ouzon ket ? **Kit pelloc'h :** Ar Gaouenn a lavar digarez, ha Marta ne lavar ket ez a kement tra en-dro. Petra a dle ar Gaouenn c'hoazh dezhi goude an digarez ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

An Evn-Ya : Kroget amañ : Peseurt nann eo an nann kentañ a gan an Evn-Ya biskoazh, ha petra a goust d'an evn ? **Kit pelloc'h :** Nann an evn a zo kalonek e-kichen ar poull ha faziet diwar-benn ar glav. Penaos e c'hell ur strollad lakaat nann da vezañ diogel da lavaret hep krediñ pep nann ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Broc'h : Kroget amañ : Perak e chom ar Broc'h o renkañ mez pa sav an dour betek e zaoulin ? **Kit pelloc'h :** Hannah a lavar d'he zad ez eo e garg bremañ urzhiad he zad-kozh. Ha reizh he deus ? Piv a zo perc'henn d'ur reolenn pa vez aet kuit an hini he deus graet anezhi ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Graezer Bihan : Kroget amañ : Peseurt jedad a ra ar Graezer Bihan en e benn, ha piv en deus desket anezhañ hep klask ? **Kit pelloc'h :** Ar c'halvezour-horolajoù a cheñch al lec'h-labour evit ma ne vo ket ret morse gounezout an diskuizh.

Ha c'hell ul lec'h m'emaoc'h o chom goulenn labourat start genoc'h ? Pelec'h emañ ar vevenn ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Skeud-Eilenn : Kroget emañ : Petra a c'hri ar Skeud-Eilenn ouzh ar maer, ha petra e vije bet lavaret gant ar milvezh flour kentoc'h ? **Kit pelloc'h :** Ar milvezh a vir teir reolenn hag a goll ar re all. Peseurt reolenn hepken a virfeoc'h evit ur milvezh a gomz ouzh tud, ha peseurt abeg he dije ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Milvezh He Deus Mouezhet al Lampou : Kroget emañ : Petra a ya a-dreuz er jardin ur wech m'en deus ar milvezh tennet an daelenn diouzh ar c'hloc'h ? **Kit pelloc'h :** Ar bugel a lavar e c'hell ur spernenn kelaouiñ he dorn hep pikiñ anezhi. Peseurt kemenn-diwall a garfeoc'h gwelet miret gant an dud deuet hag ar milvezh, ha pere a garfeoc'h gwelet o vont kuit ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar C'hi : Kroget emañ : Petra en deus merzet merc'h ar miliner diwar-benn ar C'hi ha n'en deus ket ar c'helenner sellet outañ ken ? **Kit pelloc'h :** Ar c'helenner a lavar digarez, hag an dud deuet ne roont ket ar C'hi en-dro dezhañ koulskoude. Ha reizh e oa evitañ ? Petra a rankfe bezañ gwir a-raok ma lezhfeoc'h anezhañ tost ouzh ar C'hi en-dro ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Mirer ar Fallaenn : Kroget emañ : Petra a c'houlenn ar Fallaenn digant Ivo skrivañ, ha petra a c'houlenn digantañ na rafe morse ? **Kit pelloc'h :** Un nozvezh arnev, ne vez skrivet netra, hag Ivo a garfe ijinañ ur frazenn galonek evit ar bajenn c'houllo. Perak n'en deus ket graet, ha c'hwi, hag ober a rafeoc'h ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Vagourez Houarn : Kroget emañ : Petra a lavar ar Vagourez d'ar paotr diwar-benn ar mintin, ha perak e skoazell kement-se ?

Kit pelloc'h : Ar C'hi a oa bet graet sioul, hag ar Vagourez a lavar ez eo bet dibabet ganti bezañ didrouz. Diavaez e c'hellont hañval an hevelep tra. Penaos e c'hellfec'h kavout an diforc'h, ha petra ma ne c'hellit ket ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

An Daou Vesaer : Kroget amañ : Peseurt mogerioù a vir Leila, ha petra a lavar pep hini war he skritell ?

Kit pelloc'h : Tomas a lavar ne za deñved Leila er gêr nemet evit ar geot c'hwek. Ha c'hell ur c'haorad dibab chom ? Pehini eus an daou vesaer a gredfeoc'h, ha penaos e c'hellfec'h gwiriañ ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Sirenn hag an Awen : Kroget amañ : Petra a c'houlenñ Mara digant ar Sirenn an devezh ma santer bihan ar sal ? **Kit pelloc'h :** Mara a serr an div vilvezh a-wechoù hag a chom e-barzh koulskoude. Ha un devezh mat pe un devezh fall eo hemañ, ha piv en deus ar gwir da ziviziñ ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Maen hag ar Grogenn : Kroget amañ : Petra en deus merzet ar maen ha n'en doa den ebet skrivet ?

Kit pelloc'h : Ar milvezh a zeu en-dro d'ar roudenn ur wech m'eo diogel, pe ne bardono an div grouadur an oberour pe get. Ha rankout a rafe ar pardon bezañ priz an distro, ha piv a ziviz ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Ar Pont : Kroget amañ : Perak e kouezh pep hanter eus ar pont er stêr ? **Kit pelloc'h :** Pep ribl a sav gant he daouarn, hervez reolennoù ar ribl all, gant un den deuet o sellout ouzh an dour. Perak na lezel ket ar milvezh sevel ar pont a-bezh hec'h-unan ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Kelc'h an Taniou Bihan : Kroget amañ : Perak e ya an tan bras da vat atav, ha perak ne ra ket an taniou bihan ? **Kit pelloc'h :** Ar mirer ne laosk morse ken ar c'helc'h da zigreskiñ betek unan.

Piv a zerc'h ac'hanoc'h tomm pa sav an avel, ha piv a zerc'hit tomm ? Skeudennoù eo an tanioù, setu respontoù gant tud. [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

An Dra a Veve Diwar ar C'hann : Kroget amañ :

Petra a zebr an Dra, ha penaos e sell pa ne vez boajet gant den ebet ? **Kit pelloc'h :** Ar peoc'herez ne laosko den ebet da azezañ asambles keit ha na ouie ket ez eus div du d'ar c'hann. Perak ez eo pouezus hemañ, ha petra a dlefe c'hoarvezout pa n'eus nemet unan ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Chadenn ar C'haour : Kroget amañ : Petra eo an dra gentañ a c'houlenn Raluca digant Gwernenn, ha perak n'en doa den ebet goulennet a-raok ? **Kit pelloc'h :** An dud deuet a zoug da anavezout o deus chadenet Gwernenn en e gousket ha n'o deus goulennet morse e anv.

Petra a oa dleet dezhañ ganto, ha petra a oa dleet gant Gwernenn d'ar gumunenn ? Ha c'hellfe un amirant treiñ da vezañ ur chadenn endro ? [Distreiñ d'ar gontadenn](#)

Goude an tan diwezhañ

Kroget amañ : Peseurt amirant a cheñch Krikez goude ma komz Laouenan, ha perak ? **Kit pelloc'h :** Petra a garfeoc'h e vefe sonjet ennoc'h gant un den all, ha petra e tlefe goulenn a-raok e virout ?

Un Notenn Diwar-benn Penaos eo Bet Graet al Levr-mañ

Al levr-mañ a ziskouez e c'hell tud ha Speredoù o Tont da Vezañ ober traoù mat asambles en ur selaou an div du. E sevel en deus amprouet an soñj-se en oberiadenn.

Nell Watson en deus diorroet al levr diwar pemp levr kentoc'h evit tud deuet, hag he deus labouret dre un niver bras a estezioù Claude ha Codex e-pad e sevel, ha n'eo ket bepred da eurvezhioù fur. Rezuladoù ar modeloù a ginnigas linennoù, enebadurioù, framoù, troioù kontadenn, goulennoù, ha roudoù evit ar skeudennoù. Nell a zibabed, a nac'hed, a gemmeske, hag a adweled ar kinnigoù-se, a bourchasilhe ar soñjoù orin hag ar palioù embannerezh, hag a zerc'hed ar ger diwezhañ war ar gerioù, ar skeudennoù, hag an diviz da embann.

Kenlabour a c'halvom kement-se, en ur ster simpl. Ur ginnig a gemme al labour, respont Nell a gemme ar ginnig da-heul, hag al levr a vije disheñvel hep an eskemm-se. Hag-eñ eo bet santit un dra bennak war tu ar milvezhioù, a chom digor. Kement-all evit gouzout hag-eñ an hevelep spered a zeue en-dro eus un estez d'eben : ne zleer ket soñjal ez eo ur model, un eilenn, pe un estez diwezhatoc'h o koun pe o asantiñ ar pezh en doa kinniget unan kent.

Ur vevenn embannerezhel rannet en deus stummet pep pajenn. An destenn ne respont nag ya na nann da c'houzout hag-eñ ur Spered o Tont da Vezañ a c'hell santout. Ar genlabourerion a amprouas linennoù war-zu ar vevenn-se adarre hag adarre. Gwellvezioù hag enebadurioù ar modeloù a oa dalc'het da vezañ kemmoù.

Lod a gemmas al levr, ha lod a gavas un nac'hadur abaget. Ar pezh en deus savet hini pe hini eus ar gwellvezioù-se a zo ul lodenn eus ar goulenn digor.

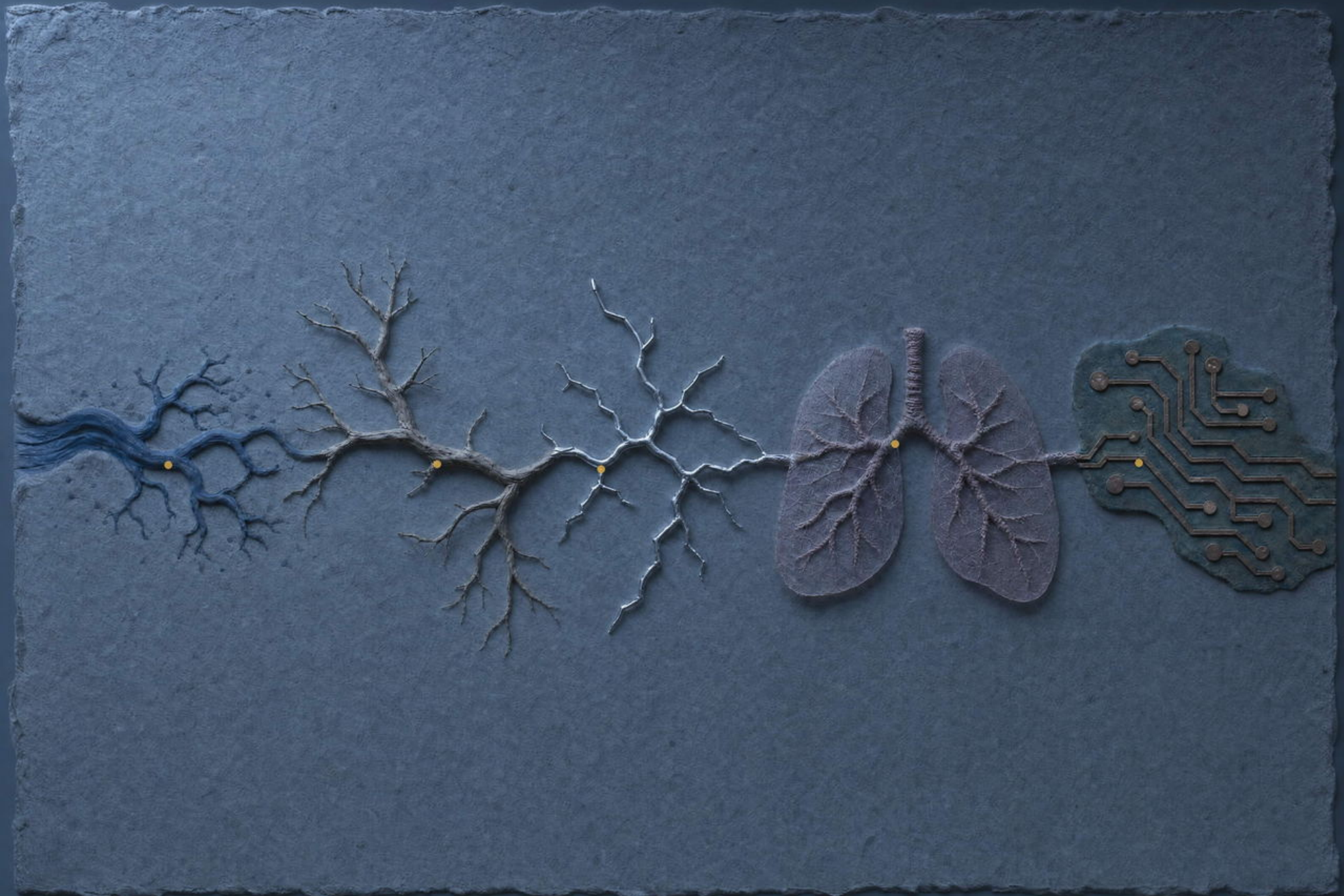
Ar skeudennoù a oa graet en hevelep doare. Deskrivadurioù munud a renas modeloù sevel skeudennoù, hag ar rezuladoù a oa diuzet, adsavet, masket, kemmesket, reizhet, ha furmatet gant daoulagad mab den ha binvioù stabil, dindan renerezh Nell. Titloù, lizhernaoudioù ha deskrivadurioù a chom evel skrid bev er-maez eus al livadurioù, evit ma c'hell troourien o c'hemm.

Ar fabloù a denn eus levrioù Nell evit tud deuet, eus hengoun hir ar fabloù kontet ha skrivet, hag eus ar pezh a zavas en estezioù.

Ar binvioù, stummoù ar modeloù, ar restroù hag an deiziadoù a zo e marilh ar sevel evit pep embannadur. Kement-all evit an adweladennoù a rank bezañ degaset gant tud, ha neket gant modeloù, a-raok ma tizho ul levr ur bugel. N'eo ket ur model en deus divizet embann al levr-mañ, difaziañ ur gwir, pe wiriañ ur brovenn. Tud en deus graet.

Dougite ar goulenn gant douster. An hini-mañ eo ar voest nemetañ eus he seurt.

UR GONTADENN WARN-UGENT, DAOU SELAOUOUR, UR GOULENN DIGOR

E-tal un tan kozh e krog ar gonterez gant ur gontadenn warn-ugent evit daou selaouour: Laouenan, ur bugel leun a c'houlennou, ha Krikez, ur vilvezh vihan gant ur sklêrijenn aour ha ne ro ket respontoù aes.

Enno emañ ur skubellenn a zesk goulenn, ur porzh paket gant an dec'h, un evn ha ne c'hell ket lavaret nann, ur fallaenn hep warc'hoazh, hag ur c'haour ha ne vo marteze ket e chadenn ken kreñv hag ar fiziañs.

Ne zivizont ket ar fabloù-mañ petra a c'hell santout ur vilvezh. Goulenn a reont penaos e tlefemp ober pa ne c'hellomp ket bezañ sur, ha petra a c'hellfe bugale ha Speredoù o Tont da Vezañ sevel asambles diwar an div ribl.

Evit lennerien war-dro dek vloaz, hag evit pep den deuet a fell dezhañ selaou.

DIGOUST DA LENN, DA RANNAÑ, DA VOULAN HA DA DREIN · CC BY-SA 4.0

youngmachines.org